

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

ושאר קרפ ל"ז ן"במרהל ןימיג ישודח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

הדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק ראשון

תכל על דאברין פירש משנה ראשונה במסכת גיטין לרבינו הרמב"ן ז"ל כי נקדע דף אחד מספר העתק
בטובו ואך אפס קצרו ממנו נראה בדף השני : והוה החרו :

דף כ"א ויש אומרים

עכו חניה בארץ ישראל וחניה
בארץ העמים והיינו דלמדין

בפ' מי שאחזו דעכו לאו במדינת הים קיימה ואיתמר כמי החס כי הו
איתפרו רבנן מהדדי בעכו הו מפטרי מאס סמור לנאח מארץ ישראל
לחונה לארץ . וכן מפדום בירושלמי דגרסינן תס המוכר עבדו לעכו
יבא לחירות . ר' שמעון ברבי ויסי כמי ואפילו מעכו ואפילו כדמה
כד אחז מן תרי עובדא דר' אבין ילפינן עכו כמי כה ארץ ישראל ויש כה חונה
לארץ . וכן כתב רש"י ז"ל כמי סנהדרין וכיון שכן קשה לי הא דלמדין
בגמ' אבל עכו דמרחקא טובא לא ויבא מרחקא ויהי חניה בארץ ישראל .
ואפשר דר' סבר כל עכו בארץ ישראל לגיטין וכיון דחניה בארץ סביחי
טפי מהגך דסמוכות ואע"ג דמרחקא עיקר ארץ ישראל היא ירושלים
שכתי דינן קבועים סס . וכבר סיפי קרובה לגמרי טפי סס ג' הגדול
דחניה בחוספתא ר"מ אומר עכו ותחומיה בארץ ישראל לגיטין . ומיהו
קשה הא דלמדין המוכר עבדו לעכו כמוכר לחונה לארץ . כמי עסקי
אי בחניה שבארץ ישראל אחי . אי בחניה שבחונה לארץ הכי אמר' עלה
וכ' סוריא ארבע סוריא קדישא טפי . וכל דפלגא בארץ ישראל
ופלגא בסוריא והיא בחונה לארץ לטומאה וכו' ותלמוד . עוד מלמד
בספרי תחומי ארץ ישראל עד מקום שהחיקו עולי בבל . וקמי פרשת
אשקלון וחומת עכו ורקס דתגרא חלמה כולם כששם שניהם לפיכך
הטו בתוספתא שכל אלו מארץ ישראל הם אלא ששומדות על הגבולים
ורחוקות מן המדינות בעיקר ארץ ישראל שבתי דינן קבועים כדלמדין
וקרובה לגמרי יותר מעכו דמשמע דתשום קורבתה וריחוקה לגמרי היא
בידונה . והיינו מוכלשות וסמוכות . כלומר לתקום יבא דארץ ישראל
שכתי דינן סס . ועדיין לא העלו חומה בחוור . אלא פרשת אשקלון
לא היינו עיר אשקלון שלה אלא פרשת דרכים שלה האולכת לארץ ישראל
וחומת עכו מגדל סמוך לו או חניה כמו שפי' ורקס דתגרא חונו רקס
הגמיה במשנתו וכך מנינו בירושלמי במסכת שביעית בתחומי
ארץ ישראל גביה אשקלון וכתי אשקלון עמיה . אחר רבי יעקב
בס' רבי ועירא מן חנה דתנא גביה אשקלון הא חמיה אשקלון
כלחון . ויש תימא תנא מהובא סליק דקמי אבאי . וז"ל התם קמי
דגמ' דקמי אשקלון חנה עמיה בגט כפ' דקדושין . ומיהו ס"ל לפרושי הלכות
הגט כרישא לא ויודי דתקנתה היא חביבה ליה ודקמיה : גמרא מ"ט
רבה אחר לפי שאין בקיחין לשמה . ח"ל וליחוס נהי לשאר דברי הפוסלי'
בו דהא איכא מחורר ואיכא נכתב ביום וכתב כלילה . והא איכא
שלא אחר לסופר כתוב ולא אחר לעדים חתומו . ואיכא למימר שס'
ספרי דלינא מספיקי קפיש ודברים הללו דברים המסורים לסופרי
הדינים הם הילכך ליכא למיחש אבל לשמה איכא למיחש דילמא חיבו
אקליה מבר מחתיה דמתיא כשמיה . והיינו דלמדין בגמרא ספרי
דתי מימר גמרי ורבנן הוא דלגרוך פי' תשום חששא וז' דילמא אשכח
בר מחתיה דמתיא כשמיה וקליה מביה . ואע"פ שלא היה לנו לחוש לך
שאין חוששין לשני יוסף בן שמעון אלא בן החוקר ביון טיף לחוש
למישטא דמישטא דספרי לא גמרי . ח"ל לחיבו נופיה כתיבא דלמא
אשכחיה בר מחתיה חרוך רבנן למיחש למילתא . עוד יס' לי לומר
דנכתב ביום וכתב כלילה דהוא דבר הגובה כשטרות הכל יודעים
דשטרי חוב המוקדמים פסולים . וכן לא אחר לסופר כתוב אף בשטר'
הוא נהג ואין סופר ועדים כותבים וחומתים גט לאשתו של זה שלא
במלות . ועוד ז"ל שכל הכותב וחומת שלם בנות המגרש' שלא לשם
גירושין הוא . והכי מוכח בפ' שני ובדעתינן לפרושי קמן הילכך ככלל
לשמה הוא אבל מחובר לא שכיח כלל ולא חששא לא לשם שהוא מני וטועין
בו . ואי ק"ל נמי דספרי לא טעו דילמא חיבו אחתים בקדושים
או בפסולים או כלילה ולקלוקלה נכתוון ח"כ אפילו בנות גט מידו לידה
בארץ ישראל ליחוס ואין לדבר סוף חלל לכולי האי לא חיישינן דכיון
דלא ידעינן אכן אחי טיקוס ומערער . ובגמרא דארץ ישראל תרגמו
דלמי חשד לקלוקלה הוא שמתוך שהוא יודע אם כל וערער ערערו בטל
אף הוא החתימו בעדים כשרים כיון דליכא למיחש לשאין בקיחין לא
חיישינן דילמא יתכוון לקלוקלה דלמי חשד לקלוקלה בדי שמים שחם אין
דשמו נגרם לא גרם . והיינו דלמדין לקתן השתא מיקט נקיט ליה
וערערו קא מערער עליה חלמא חיבו חשד לקלוקלה בדי שמים אלא
כשמיה שמתערר וכן מערער לקלוקלה ככ"ד . וכשהוא שולח גט ממדין
היס נמי יודע הוא שהיא הולכת ונשאת ואי אחי לקלוקלה לא חתימן הילכך
איסורא לחישי לא הוא סס' וכי אחר שליח בפני נכתב ובפני נחתם דיו
בכך דמיתר אחר האי שליח למה הוא לרבנן למשל אי נכתב וכתב בכתי
אלא ש"מ טיף כתיבה וחתימה בגט שהיא פסולה . ולאו לא היה גט נכתב
לשמה היה אומר כך וכך לירע מעשה דלאחר נכתב ועוד דכיון שהוא

מלוחו של בעלה וכו' אומר, כספניו נכתב וכתבם תולין להקל ואומרים
שבעלה של זו כתבו וחתמו כפניו ועשאו שליח ואין חוששין שמה אחר
כתבו וחתמו ואח"כ מכלו זה וכתבו לו ועשה שליח אלא הדבר מניין :
והוא דלמדין לקתן כדון הוא דלמדין הכי . ה"ק כדון הוא דלמדין
רבנן דלמדין הכי בפני אלא תשום דחיישינן דילמא גיזוי ליה ולא אחר
לשמה וכיון שהכל אומרים כן וזה חיבו אומר אין דכדו לשמה ועוד
דה"ל תשום ומשכנע חמשים . וי"מ גיזוי ליה ויאמר בפני לשמה ולא
יאמר נכתב וכתבם . ורש"י ז"ל פי' כלשון ראשון שאולין לו אי נכתב
לשמה ויש לו ממשעות ירושלמי דגרסינן תס כפני נכתב ובפני נחתם
לשמה . ולא דייק דא"כ הוה ליה למימר איכא גבייה הא דלרבה גריך
לומר לשמה ולרבה אין גריך לומר וזה עדיפא לן טפי למימר . וי"מ
דכי אחר רבה לפי שאין בקיחין לשמה לאו דוקא חלל ה"ה לשאר הדברים
הפוסלינן בגט ושולחין ממנו הכל או שומכין עליו כסתם . וזה הפ' לארץ
הקושיות הראשונות שכתבנו למעלה ושמה למדוהו מן הירושלמי דלמדין
הס' ר' יאסע בן לוי שכיח הוה לפי שאין בקיחין בדקדוקי גיטין . ואין
זה הפ' כגון לפום גמרא דינן דלמדין לקתן כפניו וזה איכא לשמה
בשלמא לרבה היינו מוליך ומביא אלא לרבה קשיא . וכן לרבה וכן לרבה
הא איכא מחובר אלא במוליך ומביא ליכא אלא לשמה . וה"מ משמע
כהא דלמדין חלל מתלת גיזוי . ורבינו ט"ס ז"ל פי' שדרשת לה לשמה
לאינשי לא משמע להו ולפיכך חוששין לה יותר משאר דברים גם זה חיבו
בכך בטעם :

ע"ב ורבה

אמר לפי שאין עדים מניין לקיימו ויחייבין דילמא
אחי וטעין מווייף הוא . קשה ליה לראב"ד ז"ל
ולומר שליח באפי תרי או באפי תלת שכתב עשאו שליח לתת גט זה לאשתו
וליהמנה ותו לא יכול למימר הכעל היא ויפתו ולמה לי קיום . ויחיה
ליה דילמא אחי ואחר אחי עמתי ויפתו לפי שלא מלמתי עדים . ויחיה
סבור שהוא כסר ומקלקל לה . ולא מחורר לן סדרין נותן שלא יבא נאמן
בכך שפכהריכו חמשים קיום שטר' לא אחרו תשום חשם שמה וי"ק בעל
השטר לא היינו טעמא ש"ה לאחמיו ככ"ד לומר שכתב עשאו שליח
כשכתב מטרער לומר לא עשיתו מידי דהוה חלל עדיה כשטרות ואע"פ
שכתבתי מקומות נאמן השליח כיון שחקתין נאמן הכעל כמו שמתברר
בפ' התקבל לפיכך חמשים נריכים להתקין לכולם דרך ח' ושלא יבא
עיקר הכאמנות על השליחות שלא יחמינו חומו ככל מקום אלא עיקר
העדות על החתימה תקנו לומר בפני נכת' ובפני נחתם ונאמן תשום דכל
קיום שטר' דרבנן הוא . ועוד דשליח כשכתב מקויים נאמן לומר גירושין
משום דהימניה חלל כל בא ואחר מוויף הוא הי"ך י' חלמן הילכך קיימו
הגט תחלה והאמינו חומו בקיומו ונחילת שליח נאמן דהא הימניה והיינו
דלמדין איכא כתיבא דלמדין בי תרי דיון טפי גמ' ונחתם לומר
הכעל עשאו שליח לית גט זה לאשתו ואין יכול לומר ויפתו ואין לררך
קיום ואע"פ שאין מטרין חתימת ידי עדים כלל . ולא כדברי החתמ'
פכיון טיף כאן טפי סהם וכולן להטיד מסתפי הכעל ולא אחי ומערער
דמיתר אחר שמה ויודעים שמתרי לעדים חתמו או סהם מטרין חתימת
ידי עדים . ומיהו אכתי נריכא עיגא דמשמע כדברי הראב"ד ז"ל דגמ'
לפכמי להתקין קיום לאפוקי מכליה חששות דלקתן דריש פ' טעי' (ט' יז)
פ' (ב') אמרינן כשנים סהדינו גט ממדיתי היס' למ' ד נריכא לומר כעני
נכתב תשום לשמה דגורין ביה דא' מהס' אומר בפני נחתם תשום דלמי
לחיחופי בקיום שטרות דלמלא אלא קיימו על פי היחיד הוא ולא מקיים
תשום השנים שאומרים הכעל עשאו שליח וכדמפרשינן בריש פ' ב' אלא
י"ל כיון דמ"מ גריך לרבה פשיט נמי גריך : ע"א נאמן בחיסורין
גורין . ולי קשה ולימא נמי איכא בינייהו דמקיימי ליה סהדי לרבה
גריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם . ולא לרבה לאו קושיא היא דלכל סבן
הוא דלרבה לא גריך לרבה פשיט נמי גריך : ע"א נאמן בחיסורין
פי' רש"י ז"ל שכל אחד האמינתו תורה על הפרש' תרומה ונקור כשר וניד
הגשה ושאיטה . וי"מ תשום דכתיב וספרה לה לעגמה . וק"ל התם
איתח' איסורא שאפילו פירסה נדה עמו במטה או שילדה סופרת לעגמה
ונאחבת על טבילתה ונגמור מינה דעד אחד נאמן אפילו יחיהו איסורא
אלא שאני תשום שנתחך שנתחך על עגמה נאחבת נמי לבעלה אבל בשאר
עדות מוכ' . אי נמי תשום א"א שנתחך עדים לפסיקת ונתה ונתה
ולספירתה ולטבילתה . והי"ך תשום אחר חתמי ויין למדין ומתה לשאר
עדות כלל שאין דינן אפטר משאי אפטר . ובתוספ' תירכו דתם בידה
לתקן שסמור ותטבול אע"פ שאין בידה לתקן עשאו אם לא שלחו ויחיה
מ"מ יכולה היא להמתין לספור ולטבול וכל סבירי דתקן ע"א נאמן אף
פ' ד' דלחית' איסורא כדלמדין כפ' האשה רבה (ט"ה) וכבר פירשתי
יותר מזה בפ' ק' דשמיטת חולין :

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא קמא

שמה וחורדר לקולו וכן נמי הא דלקסי לקמן ח"ה חר נמי ה"פ אי הכי
בחד נמי לית ביה אלא מאוס האי טעמא דהא חתמי דבפרק המביא
לקמן איתמר ענה לא שטו אל שאין הגט יונא מתחת שנים ד"מ דתסת
לכו חתמי מאוס קיום שטרות ולא מאוס לשמה וזה הפי' פיתוי דברו למי
שאין לו שיעור • וז"ל דה"ק ח"ה דמתני' מאוס שלמדו הוא ולא חתמי
הואיל ונגזרה גזירה נגזרה אי נמי ח"פ ט"ס בודאי מקומות שלא למדו
לא גזרינן מאוס שלא תחלוך במדי' הים אפי' ביכול נמי משכחת לה להאי
דינא דלא נרדף לתקנת חבתי' זו בין בנכח' בין בנחלם כגון דלמדו וסביחי
וגלחתי' חתמי' ביכול דלא נרדף כלל ואפילו קיום עדים נמי וכ"ש שאינו
יכול במקום שאין מניין דדי לו בקיום ומפרקי' הא לא מניתי אחרת דככל
יכול גזרינן שווא וחזור הדבר לקולו וסביחי' ולא שביחי' ואקשינן ח"ה
כשאיש יכול נמי לגזור ות"ש י"ש ביכא כשיטה זו בתלמי' הרבה וגדלות
מזו ע"ד זו שמים כפ' כל הכשר בשחיטת חולי' וכבר כתבתי' וחייבו יכול
לגרום בארדך ת"ס ח"ה חר נמי לפי דרך זו אבל בגרסת קתה גרסת
סגורין והחמרת גזירה שווא וחזור הדבר לקולו אלא שחתמי' חיי לפי
גרסת זו מאחר שמדך על מה שתיקן מחלה למה חזר ושאל כאן הוא אשה
וכו' • וז"ל דתרי' דמיינוי גיטא סבר לרומי' לאשה דם' ד' אשה נמי לא
שביחי טפי מתייבא ושאלה תחלוך דידה בשלל חתמי' דידהו • וזה הלשון עולה
ויש לי לשון אחר כספר תלמודי' והוא מתוקן מהו • והא דאקשי' והא
אשה דלא שביחא וכו' • איכא דקשה ליה אשה מאי קושיא היא קודם
שלמדו היא ולא מאוס גזירה שווא וחזור הדבר לקולו אלא מדין תקנה
ראשונה ומחלתי' בספ' הישר דלדתי' ד' ת"ו ולא חומר בין דלוקי' מנהל להא
מתני' דהמביא גט ואינו יכול לומר וכו' לאחר שלמדו היא נמי לאחר
שלמדו היא דרישא לאחר שלמדו והוא קודם שלמדו לא מוקמי' ובחדל
מסכ' ים סדר למשנה • ולא נכירא ופאפסר נמי מאוס דתכן בריש הוא
פרק ח' אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נכתב וכו' ואוק' לרבה לאחר
שלמדו וי"ח דה"ק ח"ה מילתא דלא שביחא היא ומילתא דלא שביחא לא
גזרו כלומר דה' חששה דלשמה גזרת חכמים היא כדאמרינן לעיל ופקח
ובתחלה מילתא דלא שביחא היא ולא גזרו בה דתכן כלום לא הנרכיבו לומר
בפני נכתב ובפני נחתם ואפי' קודם שלמדו ולהכי לא גרסי' אלא מאוס
דלא סדר ביה ממאי דאמר גזירה שווא וחזור הדבר לקולו ומיהו במק'
אלא קמי' • ואקשי' וזה אשה דלא שביחא ותכן שגריבים לומר בפני נכתב
ובפני נחתם וי"ק ח"ה הכי ואקשינן לקמן והא אחרת גזרה שווא וחזור
הדבר לקולו דהא לא נרדף להאוס טעמא אלא מאוס דשמינן ל' לרבה
דאמר הכי כפ' המביא גט תנין • והכי אוקמה למתני' דתתם • וזה
מוטיב שביעני למה שאמר ח"ה תרי נמי תרי דמיינוי גיטא מילת' דלא
שביח אס לאמר כן דאפילו קודם שלמדו לא הגריבו לומר בפני נכתב
ובפני נחתם קשיא הא דאמרי' בריש שמינן איכא כתיבה דתתיה ב' תרי
ולקמן נמי ח"ד יהושע בן לוי לא אמרו אלא כדורות ראשונים וכו' ואע"ג
דתרי הוו ויקרי קושיא ליתא ומאי דקשיא ליה לא ניחא ליה בקושטא
דמאי חית לך לאקשי' אמאי לא מתרן לה מתני' קודם שלמדו אבל לאחר
שלמדו לא חתמי' שאין האמת כן דקיס לן אפילו לאחר שלמדו אשה
כשיי' נריכא לומר בפני נכתב ובפני נחתם ודעידשא וקושטא מתרנין;
ולענין פסק כפ' ר"ה ז' וסוגין כרבה ויכא דאיכא סהדי במקמי' ימי
ליה לא נרדף לומר בפני נכתב ובפני נחתם ויכא דה' סוגיא כרבה דכל
הך תיובתא לרבה קשיין ולרבה ניחא ואע"ג דשנינוי' אשביחא לא שמינן
וכפ' המביא תנין אומר רב חסדא אפי' שנים מעידי' על תתינת ידי שנים
פסול מ"ט או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים תשמע דכולן בקוי'
הגט כשר ולא בעי בפני נכתב ובפני נחתם ואי חיישינן לשמה אפי' כולו
בקיום הגט פסול ורבה ורב אשי מכשרי בשנים מעידין על תתינת ידי
שנים ואין חוששין שמה אותה תתינת שלא לשמה היא ואע"פ שיעדי הגט
אין חותמין זה בלא זה מיהו מיהא לא מיכיש דהא אגרוך רבנן מסו' לשמ'
כפ' וכפ' ז' ואפילו היכא דליכא מאוס קיום כגון וינא מתחת ידי שניהם
ואי אחר נחתם חזיו לא אחר כלום • שלא אחר בתקון חכמים ועוד דכולו
בקיום הגט לרבה לא משכחת לה דכשר והתם מכשרי ל' כולהו ורב אשי
נמי דבתרא הוא וקי"ל כבתראי • ועוד לרבה אינטיך לאוקומה למתני'
דלא כר' אישור וקי"ל הלכתא כר' אישור ונדידי' לא ל' נחתם לשמה
וכיון דנחתם לאו מאוס לשמה היא נכתב נמי לאו מאוס לשמה קאמר דהא
רב אשי חסקה כר' יהודה דלא לר' אליעזר כיון דאשכח בעלמא היא לא
מויין מתוכו מיקרי דברדכין לא חיישינן למיעוטא • ואיכא דקשה ליה
משכחה דבר הדין דבעי למייתויי גיטא וז"ל ר' אחאי נרדף חתם לעמוד
על כל אות ואות שבו ואע"ג דלית הלכה בותיה משמע דלשמה בעי כרבה
וד' אליעזר נמי אחר אפי' לא כתב בו אלא שיטה ח' לשמה • והא דתנינן
נמי אפי' כגנסי וינא כל היום כולנו כשר ואוקימנא בסופר ומהו דתימא
דילמא איכא אחרונה שביחי' וקאמר ל' קמ"ג משמע דחיישי' לשמה ורגיל
אני לומר דאע"ג דלית ליה לרבה דרבה דלפרך לומר בפני נכתב ובפני
נחתם מאוס חששה דלשמה לא ס"ל דלפי שאין עדים מניין לקיימו הגריבו

אלמא

חרושי נישין להרמב"ן ז"ל פרק המביא קמא

אלמא אין ארץ ישראל חלוקה בכך אלא מפני מהגנה ואין לך בגורה זו
אלא מקומה נשעתה :

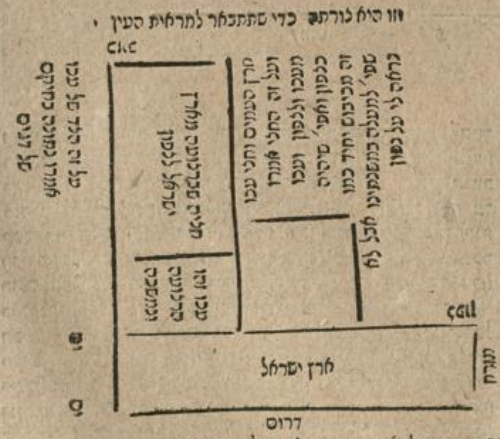
דף י"ג וכתב

מפני נריבים שרטוט אלא שיטה רחוקה חוץ מן המזוזה שהלכה למשה
מסיני שגריכה שרטוט והיינו בין שיטה לשיטה ונתן טעם לדבריו שא"ת
מ"ת לריך שרטוט בין שיטה לשיטה ואפי"ן תיפות כמו אין כותפין אחלי
אלטרין הל"מ בתוזה ואל דלמרינן בתם תגילה (דף י"ז) מלמד שגריכה
שרטוט פחתה של תורה היינו כמזוזה שיש בה מלכות שמים חדע דהא
חמרינן העם בקרא ספר ונקרא אגרת נקרא ספר שאם תפרה בחוטי
שפתו כס"ת וחי"ת ס"ת לריכה שרטוט תיפו"ן לי שרטוט מהתם
ומסם שנקרא ספר ולמה לי דברי שלום ואמת . עוד הביא רביה מדלמרי
במנחות (דף י"ב) שתפילין אין גריכין שרטוט ומי גרע מכל הספרים וא"ת
שהלכה למשה מסיני הוא הלא חזינא גמ" דגמירי הלכה בתפילין ככל
ובי גמירי כמזוזה הוא דגמירי הוה לריכה שרטוט . אבל רש"י ז"ל פי'
שם במגילה כחמשה של תורה חזינא כס"ת עמנו . וכן משמע בירושלמי
דגריכין בלמד כחן דברי שלום ואמת ובלמד להלן אמת קנה ואל תחכו
הכי הוא כחמשה של תורה מה זו לריכה שרטוט חף זו לריכה שרטוט מה
זו נתנה להדרש חף זו נתנה להדרש אך קאי אס"ת ותפילין שאינן לריכין
שרטוט אפטר לומר מדלמרי רחמנא מזוזה לריכה מכלל תפילין לא
לריכין . וא"ת וא"כ נימא רחמנא הלכה בתפילין יש לי להשיב אם
לחמשה הלכה בתפילין שלא יכו לריכין שרטוט הייתי אומר ק"ו למזוזה
שקדושתה קנה מהן לפיכך נאמרה הלכה כמזוזה שגריכה שרטוט ומכלל
שתפילין אין לריכין שא"ת ק"ו לתפילין שקדושתן חמורה מן המזוזה א"כ
לישתוק רחמנא מהלכה של מזוזה לגמרי והיה הכל ככלל שרטוט שסרגול
תורה שכתב הל"מ כדלמרינן בירושלמי מדלמרינן למימר הלכה
כמזוזה ס"ת תפילין אין לריכין שרטוט עוד אפשר לומר שתפילין ומזוזה
כיון שלא ניתנו לקרות בהן מן הדיון אינן לריכין שרטוט אבל כס"ת ושאר
הספרים שנתנו לקרות בהן כדי שלא יתערבו השיטות וירוד קורא בהן
ואתיה הל"מ והלריכה שרטוט למזוזה אבל תפילין כדינם הם עומדים
ואין לריכין שרטוט כלל שלא נתנו לקרות בהן אלא מחושין הן וטמונים
בעולם ותפורים בגדין שא"ת לקרות בהם כלל . ובתפוסת הגאונים
מלמתי בתשובה כעשם הוה לרב נטרובי גאון ז"ל כך ראינו שכל דבר
שהוא משום קדושה לריך שרטוט ואסור לכתוב פסוק א"כ בלא שרטוט חוץ
מן התפילין שנתנו לברכן לקמען בקמיה ולא לקרות בהם כל עיקר
בספרים . ומה שהקשה לו לר"ת ז"ל אחלי לריך דברי שלום ואמת
במגלה שרי נקראת ספר כיון שנקראת אגרת ה"א שאינה לריכה שרטוט
ומה שנקרא ספר להכתוב אחא שאם תפרה בפשתן פסולה ולא לשאר
מיני לפיכך הוה לומר דברי שלום ואמת שהחירה לכלל ספר לגמרי
להגריכה שרטוט וה"ל לעבוד ולכתוב אגרות ובריו ושמה לא הוה לך לא
לשרטוט שהייתי אומר . כיון שנקראת אגרת אינה לריכה שרטוט שכתב
היא דומה לאגרת ויחר משאר דברים והתם בתם מגלה ירושלמי גרסינן
הלכה למשה מסיני שהיו כותבין בעורות בדיו מסורגל פי' משורטוט בין
שיטה לשיטה היינו סרגול בכל מקום . ובפ"ד זה ספר הגולד' אלס חף
סרגול הספר אדם הראשון למד . ואשחזינו התם בספר ויקרא רבה
קוניטיו תלתלים זה הסרגול שחורות כעורב אלו השיטות והיינו סרגול
כל שיטה ושיטה שהן עשויות תלתלים . והארו מקלת חכמי הגרפתים ז"ל
דכי אמרי' דג' אין כותבין ה"ת כי הוה דלמרי והם קיימו בעלמם ויתמו
הילך בזוזה דקרא גופי מיימי א"כ בגון דלמרינן בתלמוד שבאמר אבל
במקום שכותב אגרת הרשות ונדבר בלשון נקיה ונקט ליטא דקרא אין
לריך שרטוט דאין זה קדוש שלא נתכוון למסוק אל לשון נח . ובירושלמי
לא משעת הכי דגריכו' בפ' בני העיר שלא ר' אבהו כתב לן הרי פייסנו
לג' לטורין וכו' אבל תמר תמור' בתמוריה היא עומדת ובקשו למתקא
ולשאר לך לרוך ר' מנא משלח כתב לר' אושעיא בר שימי ראשיך מבער
מחד תשגה אחריתך משעת דאפי' בכה"ג אינו רשאי לכתוב פסוק כלל
שרטוט ואפי' בתלמו וסבורים לומר שלפרש הפסוק או להלכותיו מותר
וטועים הם דהא ר' אבייב דומיא דהלכותיו הוא . ואמרי' נמי ביבמות
ואקרינא מתי דכתיב בספר אורייתא דמשה מאן יבתי ואמרי' מר וטרח
משרטוט וכתב להו וכן הדיון נתון דלמה יהא מותר אם ל"ל ושרטוט ויכתוב .
אבל כ"ל שכתובה זו שאינה אשורית מותר לכתוב בלא שרטוט שלא אמרו
אלא בגון ס"ת ובימיא וכתובים שכתבתם אשורית אבל כתיבה זו ודאי
מותרת שאינה כתיבה כלל ולא הוכשרו בכל כתיב הקדש ועל דא אלא
סמך למיכתב בכתיבה זו בלא שרטוט וכן עמא דבר : ר' אבייב אמר
זכוב מלא לה והקפיד . לא ידענא מתי קא קשיא להו דלמא מתם זכות הו'
ואזנב היה דאי ס"ד הכי לא היה מחזירה דמאיסא ליה כענין שנה' ותהיין
פרוות עד יום מותן כאלמנות חיות כ"ש . ולאו מילתא היא דבאזנב לא

קרי ליה זכות ולא כדגון לא היה מחזירה . ויוכח ע"ה תירגס ומזה עליו
פילגשו לשון מזון והעד והילכה מכרו ביין וישמו . והיינו דשלא נמי ר'
אזינר בני אדם העולים משום לבאן הם קיימו בעלמם וישנו את הילך
בזוזה לפי שמתיבתיהם דיקם והם עוסקים בתורה ויורדים מכתביהם
לכורך מזוזה . וכך בירושלמי משעת כהרם א' שמכר את בתו ללמד
תורה ולכך פי' רש"י ז"ל :

דף זע"א דהא
לשאר אינשי שרי ודומי' דבבא גדול הוא שיש בבו'
ושמח לבטו ורבינא דקא גדיל בלילא לברתיה בהילולה דברתיה הוה וז"ל
דומיא דבבא גדול בגברי . ואק"ל דהא תנן גמ' סוטה בפולמוס של טיטוס
גזרו על עטרות כלות הא פרישו התם מאי עטרות כלות שיר של זכב אבל
בלילא כנשי לא גזרו אפילו כשהיא בלה ושאר נשים מותרות אפילו בעיר
של זכב ולא אסרוה אלא בשבת דהא ר' עקיבא עבר לה לדביתהו ירושלים
דהבא כדאית' במ"ס שבת פ' כמה אשה (דף י"ט) כך פי' ר"ת ז"ל פגעין
מ"ס זו אפר מקלה שבראשי חמנים שנתקו גילה שם תהא רעיה על הרבן
הבית היינו דכתי' אם לא אעלה את ירושלים על ראש שחמתי :

ע"ב אמר
אבי רבועה נפקא . פי' רש"י ז"ל מארץ ישראל ועכו
למזרחא של רבועה . ואקשי' מתי חשיבא חדא רבועה
לאתגווי על סימנא ולא מחזור לי דלמא רבועה גדולה היתה וקשה לי
ומאי א"ל לתנא למיתנא והלא על כרחו לריך הוא להודיעו כמה רחבה
של רבועה לחייה בעמער ובשביעית לכל קדושת הארץ ואפי' לא היתה אלא
קטנה ביותר ומו' דלא מיימי ראייה כה"ג דקרא לאו לרבויה ומתח סימנא
אלא ברבועה הוא דמלמא סימנא לעיר . ועוד שהוה ידוע שטבו על שפת
הים הוא וכך אמרו בפסיקתא קול לעקב משאר הרגים זו עכו במזוזה על
פי' של דגים . אבל כך אפי' אומר מתוך הדיוק דמתק' קס"ד דעכו
לפון ארץ ישראל היתה וז"ל מרובעת חמותו הגד ומעכו ויילך ועכו ככלל
מזוזה לארץ והיינו דתנן ועכו ככפון אלמא לאו מארץ ישראל היא . והשתא
חמרינן דרבועה נפקא מארץ ישראל לבפון לגד מערב ובה חזי עכו
ובמשכת אותה רבועה עד כוב ומתי עכו חוץ מאותה רבועה לבפון ארץ
ישראל ובה עכו במשכתינו מעכו ולפון ועכו ככפון והדרך שמעכו לכוב
ממזוזה כחזי עכו ומכונת מעכו לכוב והמהלך בה ימינו למזרח הדרך
שהיא אותה רבועה שיוצאה מארץ ישראל ואקשי' א"כ עכו לאו לרבויה
ארץ ישראל קיימא כי היב תנא סימנא מן הדרך שהולכת מעכו לכוב
לא מפני שביל הדרך עממה כלכד אלא מפני שהדרך מכוננת למזרח עיר
עכו ורואין כאלו חוט משוח ממזרח עכו עד פתיב והיא מארץ ישראל אלא
אי חמרינן עכו לרבויה דארץ ישראל קיימא ומתניה שבתמרח ולפון עד
סוף העולם הוא מחולה לארץ כדתנן מעכו ולפון ועכו ככפון א"כ אין
הסימן של ההולך מעכו לכוב אלא משביל הדרך עממו ויהיב תנא סימנא
הכי והלא הדרך פעמים מתעקס ופעמים משתנה לגמרי בשנים מועט'
ופריק אין קרא נמי יהיב סימנא הכיולדיתה יהיב סימנא :

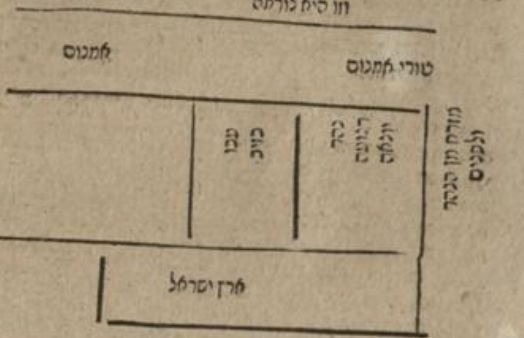
והחכם הגדול ר' משה בר סדריא מפולגא שיחי' ויארין יומים כתב שנה'
שגרסא זו שמועה התלמודיים שבשעה מפני שהוקשה עליו כי בפ"ו דמסכת
שביעית מיימי לה בתלמוד ירושלמי וגרים לה דהפך וכן כתב בסוף
מסכת אהלות תניא העיר רבי יהודה הפתוח על ספר מרחי' שהו'
טחור התהלך מעכו לכוב מיימינו למזרח הדרך טחורה משום ארץ
העמים וחיבת בעמער ובשביעית שמאלו למערב הדרך טחאה ופטורה
ועוד אמר נראה דקבי מוכח במסכת חלה רבן שמעון בן גמליאל
אומר

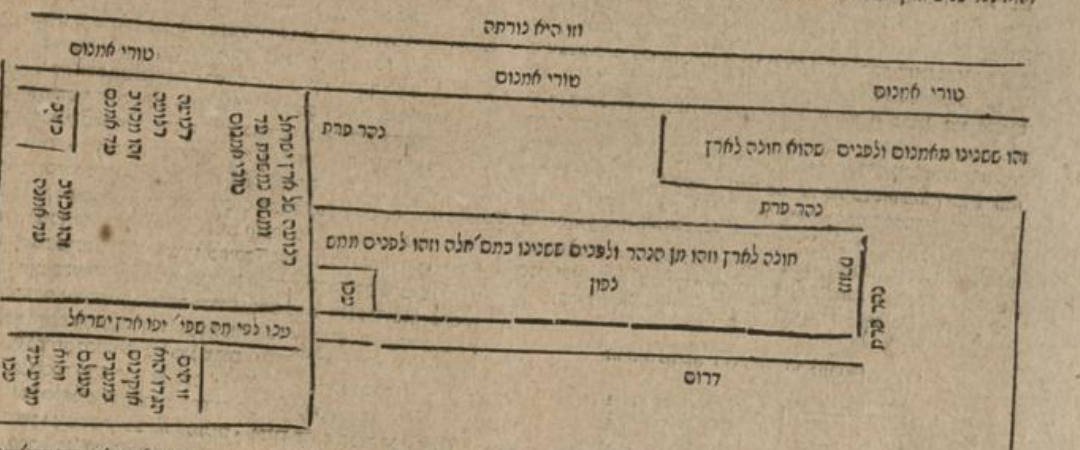
חרושי גיטין רחרמבין זיל פרק המביא קמא

קיימא היינו הגוטה יואה במקום עכו וכדי ועולה לחמלה לנה מורה עיי
הנהר והיינו קחמריגין מן הגהה מהוה בחורח ונפטים עד כתיב טו
מורה של ארץ ישראל וכן מחרת מחמס ולפנים שחמס הוא לרובכל כל
הגפון וכנגס לתוך הים הוא חונה לארץ עד כו"מ מ"ח קשיא דשמעי השתא
דמכזיב לנה מורה עד הגהה קדוש סבי מחד מערב . ופי' שמועה זו כך
היא מהקמס היה סבור שהדרך הולך בעקלמון ואלה וכנגס ולעולם עכו
לנה מורה ופי' ק היה מהלך מעכו לכזיב וימינו למורה הדרך והולך מדרו'
לפון . פעמים שבנגס הדרך לתוך ארץ ישראל שאפילו למורה הדרך הוא
ארץ ישראל ופעמים שהדרך עולה לתוך ארץ העמי' הוא לנה מורה שאפי'
לנה שמאל הדרך שהוא לנה ארץ ישראל לנה מורה עכו בחורח .
ושי אביי דעוטה נפקא מרובעה דארץ ישראל לנה לפון שסע עכו וכזיב
ושהלך בדרך ימינו לנה מורה מארץ ישראל . ופי' שמועה זו עולה
מחונס לארץ וסינו סטר מזרחי שהוא סבור . ואין פי' שמועה זו עולה
כחונן לפי דעת זו שהרי סינו מעכו והולך חונה לארץ שאין לך בכל ארץ
מקום סביה כמדויבת הים לגיטין . ואפשר לי לומר שמה שסינו במסכת
חלה מכזיב ועד הגהה מתי חלות הוא כנגד אותה רעוה סיוולא מארץ
ישראל נפוגיית מערבית כמו שפירסנו חנו לחמלה ואתה רעוה נחשבת
מכזיב ולהלן עד טורי אמנוס והיא רחבה הרבה לנה מערבה נכנסת
למים וזה כזיב נקטה לנה מערבה או על נה מערב יושבה לגמרי על
שפת הים ונהר פרת כנגד ארץ ישראל הוא מזרחי לארץ ישראל הולך
מדרום אל לפון עד כנגד כזיב וכשהוא מגיע כנגד כזיב הוא מתעקס
ויורד ממורה למערב עד אותה רעוה של ארץ ישראל שבה כזיב הוא
הוא חוזר לילך מדרום לפסון ויורד לו לכבל והולך מעכו לכזיב כל זמן
שומיט למורה הדרך טמאה משום ארץ העמים ושחאלו הוא לחונה
רעוה סיוולא מארץ ישראל אלל כשהוא כנגד כזיב מתעקס והולך
ממורה למערב באותה רעוה שמארץ ישראל עד שהוא בא לכזיב סבי
נוטה למערבה של רעוה כמו שפירסתי . והיינו דכתיב בחוקת נוסחי
וימינו למורה ושחאלו למערב .

אומר שלשה ארמות חלה מארץ ישראל עד כזיב חלה אחת פי' לפי
שהכל מארץ ישראל ויכולין לשמרה כשהיה מכזיב ועד הגהה חמס כ'
חלות אל' לאור ואל' לבין של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור מנהר
ולפנים ומחמס ולפנים ב' חלות אל' לאור אל' לבין של אור אין לה שיעור
ושל כהן יש לה שיעור פי' פנהר הוא הגהה הגדול נהר פרת שהוא בחורחה
של ארץ ישראל ומס' בירושלמי דהבי קמני מכזיב ועד הגהה ומן כזיב
ועד חמס ושל כרחנו כך הוא שחם שניהם ברוח אחד לימני חיזה חמס
שהוא יותר רחוק ומפורסם חמס כמי בירושלמי של אור יש לה שיעור לפי
שהוא ארץ ישראל וחלה מן התורה אלל שהיא רחוקה מתיקד ארץ ישראל
וחינן וידעין לשמרה בטהרה ושל כהן אין לה שיעור מפני שהיא מדבריה'
גלחמס ולפנים שניהם מדבריהם מוטב לרבות כנאכלות ולא כבשרות

כך מפורסם סם בתלמוד ארץ ישראל . ופי' מתי קאמר מחמס ולפנים
הוא לנה פנים ארץ ישראל הוא וזהו ליה למימי ולחון דהא רישא כלבטי

לא סבירא לכו דר'י כלל ותשמע ממי דתסנה הוא מביא ומתן גרס' ותיבא
לרב נחמן טיחא ותיסני מני סבר כר' יוחנן . והק"ל : באנו לחמלה
ר' יהודה וריבן . פי' ובספיקה לא בעי נקובה סתם ספיקה של עין הוא
ופל עין לא הטיג נקובה שהעין תלחלח ואינה מסיק יביקת תקרקע אבל
עגין שמו של חרס וחרס חמס' . וכן מפורסם בחומספת הטותן את הלוף
בשביעית כיבד' יעשה ויחטו בעגין של חרס כדי שלא יחמא ואל' ע"ס שאין
רואים לדבר ועד לדבר דכתיב ונתתם בכלי חרס לתטן יעמדו ימים רבים
פי' לפי שאסור לזרום בשביעית זה שיש לו לוף בשביעית כיבד' יעשה ויחמא
בכלי חרס ויטמנו בקרקע כדי שלא יחמא שאם היה טומנו בכלי עין היה
יובק ויחמא והיינו דנהיטין במס' מנחות (דף כ"ג) מני חדא המעבי' ארטיס
בעגין נקוב ובספיקה מביא וקורא ומני' אידך מביא ואינו קורא ומפרקינן
עגין אשעין ל"ק . בלן בנקוב בלן בשאינו נקוב ספיקה חספיה גמי ל"ק
בלן בשל עין בלן בשל חרס כלומר הך דקמני מביא וקורא בעגין נקוב
ובספיקה של עין וזה דקמני מביא ואינו קורא בעגין שאינו נקוב ובספיקה
של חרס שאינו נקוב ספיקה סביב' קא הוא ותינו שחמיו על רשון רשון
ונל' אחרון אחרון ולא כדברי רש"י ז"ל :

ופרטין של דברים ומה שנמלא כתוב בחומספת ר' יהודה הנקתום על סטר
מזרחי שהוא סבור שחא סטר מערבי וכולה דר'ימא חסופת ומאן ליאח
לן דתתרכחא היא . ופי' שאותה רעוה מארץ ישראל מתרחבת מכזיב
ועד טורי אמנוס יותר מעכו לכזיב עד שאפילו סטר מזרחי שלדרך עד
הגהה הוא סבור . ומיהו ספסא חסופתא היא מ"ח ואל' סוכינן אלל
אגריסא דגמ' דולן ושמשפי' כמי מוכחא : ה"ג פקסחי דתיבא עפר
חונה לארץ הכא בספיקה לארץ וכו' ובריימא היא וקיינו דאמר ר' יורא
באנו לחמלה ר' יוחנן ורבנן משקע דחיתתי דבריימא חינו לפרש דברי
חמס' ואל' ג' דמיימתי כחם סנהדרין (דף כ"ג) להא דאמר ר' יוחנן כל
מקום שחמ' ר' יהודה חיתתי חינו אלל לפרש דברי חמס' ולא מסיס
בה במשנתינו ואחריו כס"ב דייני גזרות (דף ק"ג) ככה"ג מי קאמר
במשנתינו בכל מקום קאמנו . ופי' אחריו כס"ב סקוונן דבה לא קשיא
דהתם בסנהדרין אגב גרר' חיתתי לה ולא חס לפרש' אלל במס' עירובין
(דף כ"ג) חיתא להא דר' יוחנן וגרסינן לה במשנתינו . וחף ע"ג דהא
דפער חונה לארץ וכו' במשנתנו כשנית בתם חלה כיון ששגית כמי
בבריימא לחלוק הוא אבל חסר שמי שסנה חיתתי כשנה היה סבור
שחלק כל חבתי משמע כשחיתת חולין פ' כיוסו דס . כן מלחתי לחבתי
הנרפסוים ז"ל . ועוד ז"ל דנברא חגברא ליבא למירמי כדאמרין התם
במס' סנהדרין דמקשי תיבא והאמרת אר'י חינו כל חלה לפרש דברי
קמנים ופריק גברא חגברא קא רמית וחף אנו בלחמ' דר' יורא ור' ירמיה

דף הע"ב כר נכסי
נכסי . וכוין שחמ' נכסי לפלוגי עבדיו
בפלג א"ג דלא חמר כל כדמסעע כפר' מי שמת (דף ק"ג) מיהו כשהוא
נותן לעבדו אין במשמע שיהא גיטו ומתנתו כיון כאחד אלל ח"כ פי'
ואת

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא קמא

נו

ואמר כל נכסי והיו דקאמרינן הכא עתה ונכסי והכל כל נכסי :
 דא דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו שיר קרקע כל שהוא לא ולא לחירות:
 פי' ר"ש ז"ל אפילו אמר בית כור פלוני דכיון דנחית לשירא אחריו
 לדריסה נמי שיר הואיל ולא אמר ליה לעמך . ור"ש סבר לעולם הוא
 בן חורין דמאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי ומדקאמר ר"ש לעולם הוא
 בן חורין ולא אמר ליה לחירות משמע דאפילו חוץ מביט כור קרקע ולא
 מפר ליה נחית דלא קני ליה שאר נכסים דמני מנחי מכל חד וחד אפי' לר'
 לר' יגאל לחירות . דהא לאו קרקע הוא ולא שיריים ופלגין דבורא זהו
 מוקף פי' ר"ש ז"ל . ואיכא למיד' פליה א"ה מגלן דת"ק נמי לית ליה
 דפלגין' דבורא הא איהו לא איירי במפלג דמרא כלל ור"ש טעמא דנפס'
 קאמר . וענין הדיו עגמו שסוכר הר' ב' ז"ל קשיא לן דמי' א"ל חוץ
 מבית כור קרקע ודאי קנה נכסים . דתנן חמי שדה חמי מוכר לך תשמין
 ביניהם ונטול חצי שדה אחר קנה אפי' דמתי דחי ליה לכל הגדין ומ"ש
 משייר . ומו דגרסינן בפ' דייני גזרות (דף קט) ההוא דאמר ליה דיקלא
 לבית אבול ותמי פלוני ולא יבני ליה דיקלא סבר ר' יוסף למימר היינו
 מנתימין א"ל אבוי ומי דמי התם כל חד וחד מני ומנחי ליה הכא דיקלא
 גביהו הוא ושמינן דקנת אחריו הדקל ונטולתו מהן ומאביהן ואפי' דלא
 אחר להו דקל פלוני . והאינין לך יוסף הלוי בן מישל ז"ל ססוכר וכתב
 ביון דהכי דינא מאן דמקני מידי לחבריה אגב ד' אמו קרקע לרין לסימני
 ליה הכך ד' אמות דכיון דלא טיב ליה ד' אמות בפ' לא קנה ולהכי
 דאמרינן אקנינו הנהיה אגב אסיפא דביטתיה דהוא מוקם מסוים ואפי' ד
 אחר חצי שדה . ונמי לך דמשתין ביניהם ונתינו לו חצי שדה משום
 דמסיים לו השדה ולא מהני ד' אמות סתם אלא להרשאת מלוה או פקדון
 דהכי משדרו מתמיכה דאפילו על ד' אמות דארץ ישראל סמלין דתקנת'
 היא כי יוכי דלא ליפסיד מרתי חובא או מארי פקדונא אלו הכרי ר"ב
 הלוי ז"ל . ואפי' נכתיב ביה כמו שכתבו . ומו קשיא הא דאמרינן
 בפ' המוכר את הבית (דף ק"ד) תנו חלק לפלוני בנכסי שקנה רביעי אלא
 דאיכא למימר כיון דבכולהו נכסי קנה רביעי . בכל א' וא' משדותיו קנה
 חלקו וה"ל כאומר חצי שדה חצי מוכר לך שתרעה הרב כרמנו . אבל זו
 קשה מן הראשונות דגרסינן בשליה פר' בתרא דמנחות (דף ק"א) הונא
 שבא בית בבית . ונמי מוכר לך ונפל מראיה כל עבד בעבדי אפי' מוכר
 ויד בעל השטר על התחונה ואיכא נמי במס' נדרים גרסי' נמי התם
 במנחות בית בבית חצי מוכר לך ונפל מראיה כל עבד בעבדי אפי' מוכר
 לך ומת מראיהו מת אלתא קנה . ורואי' ז"ל כתב שיר קרקע כל שהוא
 סתם לא יוכל לעבדא לבד ורי כמה שוי . ונפשיה . וכן משמע דבריו ז"ל
 במתא והאי פי' גופיה לא תשמתי ליה בפ' מי שמת (דף ק"ה) דאמרינן התם
 עמי מטלטלין שירי אלא עבד כלומ' בין שירי מטלטלין כל שהוא או קרקע
 פל שהוא דקני מיתתו חצי מייביה בלשון כל נכסי ולא יגאל בן חורין ומ"ש
 משיר כל הקרקע וקונה מטלטלי א"כ משיר כל המטלטלי וקונה
 קרקעות ומ"ש משיר מקנת בקרקע וקונה השאר חד דינא וחד טעמא
 נייהו . ועוד דאמר התם אחר רבא א"ר נתמן חמשה עד שיכתבו כל
 פסוקים וכו' עבד דתנן וכו' . דמשמע אפילו שיר קרקע כל שהוא הוי
 שיר ולא משום מברר שיעורא דכל שהוא תנן ובהיא איכא למימר דהאי'
 לביישא ולא אחר כרות גיטא אשתא דלהא הוא טעמא והאי בעי כל נכסיו
 ולא תחזור . ואיכא דאמרי דטעמיה דת"ק משום דמטיקרא כולל כל
 נכסיו והעבד בכלל ועכשיו אחר חוץ מקרקע פלוני . ונפס כלל הראשון
 וציר בו הילכך הוה ליה כמו שאמר בגופו של עבד חוץ שכנס סכנא
 בכלל ולא פלגין דבורא נעשה כל הכלל דבר אחד ור"ש פליג עליה
 ופלגין דבורא חיה הפי' הנכון וכך פי' הרב ר' יוסף הלוי בן מישל בפ'
 מי שמת ודאי שחור בו ממה שכתב כאן לפי שאינו כסוף כלל . ומתב במס'
 בתרא גביא הכי ר"ש אומר כל נכסי וכו' חוץ מ' מריבוא שבה לא אחר
 כלום חוץ מעיר פלוני אפי' שאין שם לא אותה עיר ואותה שדה לא קנה
 שאר נכסים וקנה עגמו בן חורין וכשאמר דברים לפני ר' יוסי וכו' .
 וביון שנתבדר דיינו שכתבנו במקנה ד' אמות בחלרו שקנה לריבים אלו
 להודיע שלא אמרו הגאונים ז"ל שהיא תקנתם אלא כמי שאין לו קרקע
 שמוכין על ד' אמות של ארץ ישראל או של קבורה שאין זה מן הדיון
 כדמוב' בס' נזיקין בבבא וב' מקומות . וז"ל שלא הורכו לך לא במקום
 שאין להם בית הנכנס ידוע לכולם אלא שכל א' וא' יש לו מקום ידוע
 לשיבתו וזה אין לו אלא במקום שיש להם בית הנכנס ידוע לכולם או
 בית הקברות שקנו אבותם ממנו נכור ויבולין להקנות אגבן ולהקנות
 מטיקא דהיון למה זה דומה לאחר של שותפין שאין בה דין הלוכה .
 ואפי' קנה לשתתת' דפלגין דבורא וכו' דכפ' יש נוחלין פליגי בה רב
 מרי ורב כיד' ההוא בחד גופא הוא והבא עבד ונכסים תרי גופי נינהו
 ובמרי גופי פלגין כדדברא דאמר רבא בפ' דמנהדרין (דף י') פלוני בא
 על אשתי הוא ואחר מטרפין להורנו אבל לא להורגה והבא לטעמי' אביל
 ולפס מתי דאשתא עליה סד' א' חסד קרוב אגל עגמו אמרינן אלא אשתו
 לא אמרינן ולא פלגין דבורא אלא בעגמו משמע לכאורה דהבא מתי

קרוב שבא בגט אשה בחולה לארץ וכתוב בו מתנת נכסים אינו זאמן לומר
 בפני כותב ובפני נחמס אפי' לגבי אשה דלא פלגין דבורא בפסול קורבא
 אלא גבי עגמו ואשתו אבל בשאר קרובים עדות מוקרי וכל עדות שכתבה
 מקנתה בטלה כולה . ומיהו כי מטיבא בשמעתא לא חויבא דשיר פלג
 דבורא דהבא ככולהו פסולי עדות ולא מדמי ליה בנת' להכך דאמרינן
 ולפוס הכי איכא למימר . דהא מילתא לא איכא בהכי והבא על פי הגט
 ההוא כתוב ברחוקים היא נשאת וקרוב גלויי מלתא בעלתא הוא דמגלה
 דהיינו חתימת ידיהו דסהדי לאפוקי מחששא בעלתא דחיישינן בה ויהי'
 על פי הגט היא נשאת ואין כאן עדות שכתבה מקנתה בטלה כולה כלל
 ואין מקום לחוש אלא שיהיו סבורין מחלה . שכל גט שאין עושין מעשה
 כולו אין דיון במקנת שבו ומ"ה מדמו ליה לשיר קרקע כל שהוא לא
 יגאל בן חורין . אבל דיון עדות שכתבה מקנתה בטלה כולה לא איכא כלל
 ומ"ה לא הוה קשה לן מתתם ואשכחן ליה לר' ז"ל . ודושמתי כתב כל
 נכסיו לשני בני אדם וכו' עדים קרובים ליה ורחוקי' ליה ר' י' אומר מאחר
 שסס פסולין ליה פסולין ליה דלא פלגין דבורא כפסולין עזא כה"ג דערו'
 שכתבה מקנתה בטלה כולה היא אבל השתא משכחי התם בנת' דמערבאי
 שהיא פירקא הכי כתב כל נכסיו לעבדו . את אחר הוא גיטא מתתו
 מה את עבד ליה בנט הוא וערערוו בטל או כמתנה הוא וערערוו קיים
 יבא כהדא כתב כל נכסיו לב' בני אדם באחד והיו העדים פסולין ליה
 וכשרים ליה ר' יורא בסב' ר' אסי חתפלגין ר' יוחנן ור' ל' חד אמר מאחר
 שסס פסולין ליה וכו' ר' יורא לא מפרש ר' אבין מפרש ר' יוחנן אחר
 מאחר שסס פסולין ליה רוס לקיש אחר פסולין ליה וכשרין ליה א"ר אגור
 מתניתין מסייעא לר' יוחנן מה שהניס נמלא' מהס קרוב או פסול
 עדותו בטלה אף וכו' . ור' יעקב בר אבא אחר חתפלגין חתין דרבנן
 ורבנן חד אמר יאות אמר ר' א' וכו' אלא יאות אמר ר' א' מן דמרי יאות א"ר
 אלעזר עושה עדות א' באים כעדות שכתבה מקנתה בטלה כולה מן דמר
 לא א"ר אלעזר יאות נעשה כשתי כתי עדות כשרים ליה ופסולים ליה
 ועכשיו לפי זה הירושלמי כיון שעתה שמועה זו דפלגין דבורא התם נמי
 פלגין ונעשה כשתי כתי עדים כשרים ליה ופסולים ליה . ור' פסק
 בפ' דמכות כר' יוחנן וקשיא ליה הלכתא אהלכתא ומפרש דהכי קמתי
 מערבי . דלר' דאמר התם פלגין דבורא והתם עדות שכתבה מקנתה
 בטלה כולה ומ"ה קשה ליה בתריווייהו א"כ מעיקרא קס' ד' כיון דעל ב'
 בני אדם הן מעידין לא דמיא לעדות שכתבה מקנתה בטלה כולה אלא
 טעמיה דר' יוחנן משום דלא פלגי' דבורא והיינו דאשתא לא יאות אמר
 ר' י' כלומר שאין טעמו דר' י' משום ז' עדות שכתבה מקנתה בטלה כולה
 דהבא כשתי עדות היא אלא טעמיה דר' י' משום דלא פלגי' דבורא וכל
 שטר שכתב מקנתו בטל כולו וכן הדיון בעבד שהביא גיטא אבל למ' ד'
 יאות א"ר א' טעמיה דר' י' משום פסול עדות הוא דה"ל בעדות אחת וכל
 עדות שכתבה מקנתה בטלה כולה דגלי רחמנא ע"פ שנים עדים או שלשה
 עדים וק"ל כר' יוחנן חליבא דמ' ד' יאות אמר ר' א' וק"ל דפלגין דבור'
 ולא קשיין אהדי ועוד אני עתיד לכתוב בענין זה בפ' דמכות בענין
 חליבא וטוביה בס' . הא דאמרינן בפ' שכתב כל נכסיו לעבדו חוץ
 בנכסים ואינו חוזר בעבד הקשו בתוספות והא מתנת ש"מ אינו קונה אלא
 לאחר גזר מיתה ואין גט לאחר מיתה . וז"ל הכי כתי קתמין חוזר
 בנכסים ואינו קונה אלא לאחר גזר מיתה ואינו חוזר בעבד ובמנא שקובה
 מחיים ואיכא למימר אומדן דיעתא שארס יודע שאסור להניח קול של פן
 חורין על הנעדרים וגמר ויהיב כ"ל :

רפ"ט ע"א

יש עליו עוררים יתקיים בחמתו . ראיתי
 בתוספות חכמי הלרפמים ז"ל שדקדקו מאד
 דכיון שאנו משיאין את האשה על פי גיטה ואין אנו מנדיבים חופה לקיימו
 אלא א"כ יש עליו עוררים אלתא שהמוניא סטר על חבירו אפי' שהוא
 כפרע שלא בפניו או שבא ליפרע מן היתומים או מן הלקוחות לא טענינן
 ליה מווייף הוא ואין לרין לקיים את השטר . ומשיאין עיר רחיה מהא
 דגרסי' במניעא פ"ק (דף י"ד) אחר שמואל המולא שטר הקנאה בשוק
 יחזיר לבעלים אי משום שכתב ללות ולא ליה הא שעבדו בפשיה וזו משום
 פרעון לפרעון לא חיישינן מדקאמר הא שעבדו בפשיה אלתא בשאינו
 מקויים וסקינן שאס נתקיים היל' הא כתוב בו הנפק כדאייתמר התם
 בסמוך ופ"ק פ' אין חוששין לויף . וז"ל הכי כתי קתמין חוזר
 משום דטענין ליה לימתי וללקוחות מווייף הוא וזו כפרע בפניו אינו
 טעין ואי מודה מודה הא למו מילתא היא דגרסי' נמי התם אמתני' דתנן
 מלא שטרי חובות אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אין בהם אחריות
 נכסים יחזיר והיין בה במאי עסקינן חליבא . שחייב מודה כי יש בהם
 וכו' ואי כשאין חייב מודה כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נבי
 דלא גבי מתעבדו מבני חורי מבני גבי וכו' וא"ה דטענין ליה מווייף
 מאי פריך מב' נבי תיפו' לי' דטענין לי' שלא בפניו מווייף אלא והוא
 דלא טענין ליה : שזו למולך ומביא וכו' והקשו בתוספתא
 בעלתא באשה איכא משום תקנת עגנות אבל בעבד מה עגנות
 בדאמרינן .

חרושי גיטין להרמב"ן ו"ל פרק המביא קמא

כדאחריו לקמן עדים שאין יודעים לתמוס וכו' אחר ר' שמעון בן גמליאל
 כד' א' בניטי כסיס . פי' ר"ס ז'ל' המוס תקנות עגונות שמה ירבה זה
 התגרס לפרס בים וכו' אבל שיחורו עבדים ליכא תמוס עיגון . וז"ל
 במביא גט חמדינה הם אפילו בעבד איכא עיגון לפי שמכתב ליכא
 שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול אבל בעדים שאין יודעים לתמוס גבי
 אשה איכא למיחש שמה יכך הבעל למדינת הים ותעגן ותימכ אבל בעד
 אם אינו תשררו יאם שפחה ויעגן . א"כ כיון שהאמינוהו בניטי גטיס
 האמינוהו גמי בשחרורי עבדים שלא יחמיר בקל יותר מבחמור אבל התם
 שלא חתמו בזה וכוה הסטר כשר אין כאן חומר :

ע"ב בעידי מסירה ורבי אלעזר היא . איכא דנקשו והא
 תיבא ולדברי ר' מאיר בארבעה ור' מאיר בעידי
 וסירה פסולת דאורייתא הוא ולא משכחת ארבעה מדרבנן . ומתרינן
 ה"ק ואם כדברי ר' מאיר כתבו שחרור זה לעבדותו וס"ל כותיה
 ארבעה הן :

דף ע"א מילתא דאיתיה בקדושין לא קמי . פי' ר"ס ז'
 ז"ל וערכאות גמי ליכא בקדושין היכא
 עלייה ומתרינן ליה גיטא אחריתא אבל בקדושין כיון דמדאורייתא
 מקודשת תמוס עידי מסירה א"ל אינה מקודשת שרינן אשת איש בעלמא .
 וא"ת תימא כי היכי דהכא גט פסול הוא וקדושי אחר תופסין בה אף הכא
 גמי קדושין פסולים הם ואם כן אחר וקדושה חוששין לקדושי שניהם
 להחמיר . ולאו מילתא דכיון דהכא תן הדין כשר אלא שחוששין תמוס
 מניגור מוכו . א"כ דגורין שמת מוכהקים אטו שאינן מוכהקים לא גזר
 אלא בניטי גטיס תמוס דלמא סתמו עלייהו בלא עידי מסירה ואינו
 למיטי אשת איש בעלמא אבל הכא ליכא למיגור שמת מוכהקים אטו
 שאינן מוכהקים דאי אחי למיטתך בשאינן מוכהקי' גופייהו או בלא עידי
 מסירה אין אשת מתיר את האסור אלא אוסר את המתיר אע"כ דאיכא
 למיגור אטו שאינן מוכהקים דלמא סומכים עלייהו בלא עידי מסירה
 ואם כן אחר וקדושי יאמרו שאינה מקודשת אין חוששין לכל זה וזה פי'
 לפרס' ז"ל . ועוד שאין גורין בקדושין כל הנזירות הללו שהיו אין
 אינו גורין בו כשעדי הקדושין אין חותמין זה בלא זה גזרה תמוס כולכם
 שאם כן אינו עדי כותי כשר בקדושין וטעמא תמוס דלא כתיב כל ה"מ
 אלו גורין זה כשעדי הקדושין אין חותמין זה בלא זה גזרה תמוס כולכם
 אלא בניטי גטיס שפתיים שהיא כותב גיטו בערכאות תמוס
 בקדושין אלא לקולוה או שחששו שלא תהא כל א' וא' הולכת ומולה עמה
 ביד כותי ומפקעת עמה מיד בעלה אבל בקדושין אין אדם כותב קדושין
 בערכאות . ועוד קדושין כיון דאיכא קדושי כסף וכיאה קדושי שטר לא
 שכיחי כולי האי ולא גזר בהו דרבנן :

ע"ב זאת אומרת עידי הגט אין חותמין זה בלא זה וכו' פירס' ז'
 ז"ל זה שלא בפני זה גזירה תמוס' כולכם דתנן בפירקין
 דלקמן אחר ל' כולכם כתובו גט לאשתי א' כותב וכולם חותמין ואי לאו
 הו חתמי כוליה פסול דבקפידהו דבעל תליח מילתא דלא שויא גיטא אלא
 בהכי לפיכך תקנו היכא דלא אחר כולכם שיהיו כל העדים נקבנים
 בשעת החתימה פי' לפי' גזירה שמה יתנהו לה קטנים מהם וסבור שהוא
 כשר אבל עכשיו כשהם נקבנים ודאי חתמו כוליה ועוד דכיון שהם
 נריכים להמתין או את זה בחתימת הדבר דוע לכולם שכולם נריכין לחתו'
 בו ולא אחי למהרה ניהלה בלא חתימת כולם . ואחרים אמרו שכאמור
 להם חתמו נריכין לחתום זה בפני זה כדאמרינן בכולם כתובו בשלהי
 פר' האומר ואין דבריהם נכונים שלא אמרו כן אלא בכתיבה שרדם וידע
 שא"ל לכולם לכתוב את הגט וגמר ואמר לשם כך שיכתב א' בפני כולם
 אבל בחתימה כיון שכולם חותמין אין נריכין להיות בעתיד כולם אלא
 מטעמא דלעיל . והרא"ב ד"ל פי' זו שמתו בפ"ב בכולם חתמו גטיס
 בשום עדים וכולם תמאי ואפילו מכאן ועד יומים ובלבד שיהיו
 נריכים לחתום זה בפני זה וכן גמי פי' בפי' אין חותמין זה בלא זה היינו
 שלא בפני זה אבל לפניו חותם זה בלא זה ול' דהכי פי' שני עדים שגנט
 אין חותמין זה בלא זה בפני זה חותמין גזירה תמוס כולכם עדים
 שאם אמרו כפי' נריכים הם לחתום ביום א' לפיכך גזרו על כל ב' עדים
 שלא יחתמו אלא זה עם זה תמוס ששניהם דוחים לכולם עדים שאלו ואלו
 תמוס כולכם עדים ולא אשום תמאי אבל ככולם שם אין נריך לחתום
 זה בפני זה כלל אלא חותמין ב' מהם ביום זה ואיך מכאן ועד יומים
 אפילו שלא בפניהם דלא גורין בהו כלל . אלא הרי הן כשאר כל התנאים
 דמקיים ואזיל אלפסי' ויהי תמוס בעגמה והבעל יחוש לעגמו וקולר תני
 בגמרא . וכירושלמי נריכין מעתה אפילו שניהם כותיים שניהם היא
 לפי שאין בקיאי בדקדוקי גיטין מעתה אפילו כותי א' יהי' פסול א"כ
 בון כר חייא תפתר בשעתם ישראל כסו' . אחר ד' וסי' אחי' כחאן דאמר
 עדין חותמין בשטר זה בלא זה בריר כחאן דאמר אין חותמין אלא זה בפני
 זה אפילו תמוס כותי בסוף כשר פי' דאי לאו דכותי חקר הוא לא מחתיס
 ליה כהדיה כלל ולפי שטר זה שומר כפי' עידי זה שלא בפני זה דלחתימי'
 והיאך

קאי וסביב כל הכך פרוקי ולטולס דחתיס ליה . וכיון שאין חותמין אלא זה
 בפני זה אי לאו דכותי חקר הוא לא מחתיס ליה כהדיה ואין חוששין שמה
 חתם בפני עד א' ישראל והלך לו וכוה כותי זה וחתיס כפיון כפניו של
 עד לא חתם לא היה נשתט עד שיחזום ומשקרא דאמרינן בנתי' דידן לא
 הוה מחתיס ליה מקמייהו לאו תמוס כבוד ההקדמה אלא תמוס דבסוף שמה
 חתם שלא מדעת ישראל אבל חתם ישראל לבסוף מחזו חיי ליה ולא חתיס
 ליה כהדיה ולא הוה ס"ד למיחש לרווחא שבך ומיח' אפי' הוה לי' למימר
 אלא אחר רב פסא זאת אומרת וכו' אלא גמרא דמערבאי פליגי כדבליגי
 גמי כהאי דמכשר אפילו למ' ד חותמין זה שלא בפני זה כפיטראל חתום
 לבסוף ולא חתיס לרווחא : בשלכאן מחר מדיניה ליה וזו קמייהו
 קנה ושטר' ראי' בעלמא הוא ל' לאו דיהיב וזו קמייהו לא הוה . מרטי
 נפשיתו . פי' ומתוס כן באמנים ואפילו טען הלה לא מדרתי לך לעול'
 וה"ל לטרייהולאות שבכלל הכשר הם דהא כל השטרות קתני וטעמא
 גמי מ"ה דכיון דיהיב וזו אשתעבדו ליה ככפי' ושטר' ראי' בעלמא הוא
 כי היכי דתיפו ליה וזו לא דיהיב וזו קמייהו לא מרטי נפשיתו וכתיב
 גמי גמי מתעבדו דכיון דעביד בערכאות קלא חיי ליה ותיב דאמרי'
 כפי' הכי' דלקמן רב פסא כי אחי ליה שטר' פרסאה דעביד בערכאות
 של כותים מקרי ליה לשני כותים כתיס' לפי תומו ומגבי ביה מתעבדו
 וליכא למימר התם דמסריה ניהליה באפי' סהדי ישראל דהא נעשה כהדיס
 אע"כ דמסריה ניהליה לא מגבי ביה אלא חכני חרי דאלמא עידי מסיר
 בשטר של כותים לא מקרי קלא ות"ם בערכאות וליכא למימר דחתימי
 עליה סהדי ישראל דאי חתימו עליה מתי עבוד בערכאות איכא עבוד
 בישראל הוא ואפילו כהדיס גמי כדאמרינן התם בסמוך האי שטר'א
 פרסאה דחתימו עליה סהדי ישראל מגבינן ביה מתעבדו ושטר'א פרסאה
 סתם דעביד כהדיס מדלא קאמר דעביד בערכאות כדקאמר בקמייתא
 ואע"כ כן הסעירו וכדלחתימי התם שטר' ככל לשון כשר . וכן פי' ר"ס ז'
 ז"ל שטר'א פרסאה דעבי' בערכאות וחתימין כותים ובערכאות קלא חיי
 ליה ומאן דגרוס התם ומגבי ביה חכני חרי דלמא תמוס דלא סמך
 חתימי לפי תומו דכתי' למיגור מתעבדו ואכתי חרי סמך' אלא שאין
 גרסא זו נכונה וכך מליט גמי לגלון איכא דגריס חכני חרי ואיב דגריס
 מתעבדו מיכו רובא דרבנן דעלייהו סמכא גרסא ממוסא דרבנן
 דעליהו סמכא שמתא ונפי' בה מתעבדו גרסי . ואי ק"ל כי חרינן
 הכא מכר מדיסיב וזו קמייהו קנה חרי אמרו אבל במקום שכותבין את
 השטר לא קנה עד שיכתוב את השטר ואין זה שטר להקמת בו לא מטעם
 בזה והתם היינו טעמא תמוס דלא סמכא דעתי' עד דכתיב שטר'א
 לראיה אבל כשנכתב כסף קנה הילכך אף כן קנה בשטר ערכאות :
 אלא שטר'א מתנה מתי קני כהאי שטר'א כחשפ' בעלמא הוא פירס' ז'
 ז"ל וה"ה דמי' למוקמה בעידי מסירה דאיכהו תמוס ליה שטר'א אלא
 שנוי' דחוקא היא דעמי' לעיל דהא פרבינן עלה מדקתני סיפא ר"ס
 ואגטריד' לשנויי' ולא מחזור ל' דע' כהוא שנויי' אחייה דאי לא בעידי
 מסירה ור' אלעזר מילתא דאיתיה בקדושין קתני . אבל אי אומר שמשול'
 לא העמידו משנתנו דוקא בר' אלעזר דהא מודה ר"ל במיווי' מתוכה
 שהיא פסול ואפילו בשמות מוכהקים לתנא קמא דגור' גורי' דלא לויגדי
 מתעבדו ומשמע גמי בלא עידי מסירה כלל . ועוד דאי בעידי מסירה
 ובשמות מוכהקים אפילו נעשה כהדיס גמי כשרים אלא ודאי כי מתרין
 לעיל בעידי מסירה אסופס' מתרינן וכו' וה"ק כל השטרות בעלגין
 בערכאו' אפי' שחתמיהן כותים ואין שם עידי מסירה כשרי' חוק' מגיטי
 גטיס ושחרורי עבדים שאין להם הכשר לעולם ואפי' בעידי מסיר' ושמות
 מוכהקים : ואב"א תני חוק' מוכהקים אלא ערכאות העומדות מחליהן הן ואפי'
 דליכא הרמתותמלכא אשכחא חתמי' אלא ערכאות גטיס אבל ודאי הלכה כשמואל'
 קתני מתני' דכשרים וקתני חוק' מוכהקים גטיס אבל ודאי הלכה כשמואל'
 דדינא דמלכותא דינא בכל כיווג' בזה וכפר' חוקת הכתיס נוסף ביאור
 בע"ה . ואע"כ דאמרן לעיל מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני ה' אולי'
 ליה להסו' פירוקא ועוד דכיון דהכי תרי לויגי לא פליגי אהדי' וזודה
 דהיכא דאיכא דינא דמלכותא כשרים חוק' מגיטי גטיס מילתא דליתיה
 בשטרות הוא : והא' לאו כני כריתא נינהו . קשה לן ולמיחא גמי
 דלאו בני עדות הם ועוד אפילו בעידי מסירה ליחוש שאינן בקיאי' לשמה
 ועוד שאי' כשרים לכתו' את הגט דלדעתא נפשיתו עבדי הכי כדאית'
 בפ"ב . וליחוש גמי למחורר ולנכתב ונחתם בליה ולשלא אמר להם
 כתובו וחתמו ולסאר כל דקדוקי גיטין השתא במדינת הים חייטינן
 בכותים לא יחוש . ואני אומר דהיא סלקי' ונחתיה בנתי' פ' דשעתא
 והא' לאו בני כריתות נינהו כגמרא חוק' ליה עסק בכלל גיטין מפני
 שפסולי עדות הם ואין גיטי גטיס בניטי מוון שנסמך עלייהו תמוס
 דלא מרטי נפשיתו ועוד שאין כתיבתן כשרה ואפילו אחיהם עומדים
 על גביהם וכל לשון זה כולל גמי כל דברים שפוסלים גנט שאין כשרים
 בהם כלל . ומתרינן בעידי מסירה עסקין בעידי מסירה כיון שרו'ו'
 שמת מוכהקים שואלין על הדבר וזו דאי שמתו מי כתב גט זה בערכאות

חרושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא קמא נח

להיחך נעשה מעשה ואחלה היה בו ח' מהדברים הפוסלים בו לא היו
 נזקקין לו וכיון שהוקפו להיות עליו עידי מסירה והאי עמדו עליו ושאו
 ושמנו ישראל כתבו בכל דקדוקי גיטין אלא שכתבו במעמד ערכאות
 וזה חתמו עליו ומפני טעם זה נפסל גם אשה שנעשה בהדיוט בשמות
 מוכהקים ובעידי חסירה משום דלית ליה קלא ושמה לא שמתו עידי מסירי
 שנכתב כמותים והיו מסורים שמה ישראל כתבו שמתו כשם הכותים ואף
 ע"ג לא שכיחי ושם מוכהק הוא לא שכיח נמי דכותים כתבי גיטי נשים
 ואפילו שמתו שנכתב בהדיוט לא שמתו היחך נכתב ומי כתבו שם ואולי
 שנעשה בסופר ישראל ופסול אבל בערכאות ליכא לתומם בדאמרן והיינו
 דאמרן אבל שמות שאינן מוכהקים אמי לא ח' אדתיני סיפא לא הוכרו
 אלא בזמן שנעשו בהדיוט כלומר שפסולין לעולם ליפגלו ולייתי והא
 דמפרקינן נמי אבל שמות שאינן מוכהקים נעשו כשאר שטרות שנכתבו
 בהדיוט ופסולין כפי פירוש' וזה ח' לא הוכרו גיטי ממון קמני ואריסי קמי
 ואין פי' זה עולה לי כהגון דא"כ לא היה לו לומר ליפגלו ולייתי בדירה
 דמשמע דמתגייתין גופא ביחא אלא שהיה לו לחלוק חלוק אחר כדרך כל
 לייתי וליפגלו בדירה שנתלמד אלא הכי היל"ל אלא הא דקמני סיפא לא
 הוכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט במאי אי בשמות מוכהקים הא חמת
 כשרים אלא בשמות שאינן מוכהקים אפילו בערכאות נמי ועוד דקאמרין
 הרי הוא כשאר שטרות שנעשו בהדיוט מי דמי פסולו של זה אפילו בעדי
 מסירה ומפני' אחר והכי תלי מילתא בדלא דמי לה כלל ה"ג אפשיך
 לומר הרי הם כשאר שטרות שעדיהם כותיים שפסולין ועוד דמי גיטי
 ממון לא היה לו למתיר אסורה ועוד מדקאמרין סיפא אחאן לגיטי
 הינון משמע דעד השתא כולה סיפא גיטי נשים שנעשו בהדיוט' והוה מפרש
 לה ופי' שפרשמי' יכון . ומן הירושלמי למדתיו דגרסי' התם אמר ר'
 עקיב בר אחא קול יגאזו ברכים מעתה אפילו שניהם כותיים שניהם היו
 שאין בקיאיין בדקדוקי מלות גיטין והא ר"ם מכשיר גיטיהן רבא בשם
 ר' זעירא אחי' דר"ס בר' אלעזר דר' אלעזר אמר ח' ע"פ שאין עליו עדים
 כשר כן ר"ס אמר ח' ע"פ שאין עליו עדים כשר מעתה אפי' נעשה בהדיוט
 הוי נורבא להאי' דאמר ר' עקיב בר אחא קול יגאזו ברכים וכך פי' דק'
 שלקח דעתין שקול יגאזו בערכאו' ויחא לא נכתב בהכשר או שעאווה קול
 יש לה ולפיכך כשר . וחקשינן א"כ למה ר"ם מכשיר גיטי ערכאות
 והדרן קושין לדוכתא ומפרקינן כשהכשיר ר"ס לא הכשיר אלא בעידי
 מסירה וחקשינן אם חתה סומך על עידי מסירה אפילו נעשו בהדיוט' נמי
 ומפרקי' מפני' שהי' לו קול וזה אין לו קול ואין סומכין על עידי מסירה
 האילו ואין לו קול כמו שפירשתי ואפשר שזה הקשו מעתה אפילו נשים
 וכו' הוא ק"ח הכי חמת דמשום קול שיוכא לערכאות כשרים והא אמרי'
 לעיל מעתה אפילו שניהם כותיים ומפרקינן לה עלה שניהם היא לפי שאין
 בקיאיין בדקדוקי גיטין כמו שהוא מפורש באותו תלמוד והרי אמי רואה
 שרבי שמעון מכשיר גיטיהם על ערכאות ואינו חושש לדקדוקי
 גיטין :

דף י"ג ע"א תניא אר"ה בר' יוסי כך אמר להם ר"ם לחכמים
 לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות
 העולין בערכאות שכשרים אפילו בלא עידי מסירה חזן מגיטי נשים
 ושחרורי עבדים שפסולים בלא עידי מסירה אבל בעידי מסירה ד"ה
 כשרים על מה נחלקו על גיטי נשים שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר בעידי
 מסירה וקסבר עידי מסירה דיוקי וחכמים פוסלין מפני הטעם שפירשנו
 ורשב"ג אומר אף אלו כשרים גיטי נשים בהדיוט א"כ אערכאות קאי
 בתקום שאין ישראל חותמין וי"ל על מה נחלקו בזמן שנעשו בהדיוט
 אשאר שטרות ובלא עידי מסירה וכל הכרייתא בפסוטה ואמתי' כהאי
 ליגאזו דאמרין לא הוכרו גיטין דפסולין אלא בזמן שנעשו בהדיוט אלא
 שאין טעמו של ר' עקיבא מחזור ואפשר דמשום דמסתפי דאי מסקרי
 נתפסין לתוך בניניה ומש"ל לא הוה מפסדי נפשייהו וכת' שטר' דסקרא
 וגרסי' דכולהו כסחי כדכתיב' וכת' תניא כל השטרות העולין בערכאו'
 של כותים אע"פ שחותמיהן כותים ר"ע מכשיר ככולם וחכמים פוסלין
 בגיטי נשים ושחרורי עבדים א"ר אלעזר בר' יוסי אמר להם ר"ם לוקניס
 לא נחלקו ר"ע וחכמים על שטרות העולין בערכאות של כותים שאע"פ
 שחותמיהן כותים שכשרים על מה נחלקו על שנעשו בהדיוט' שר"ע מכשיר
 ככולן וחכמים פוסלין בגיטי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אמר אף גיטי
 נשים ושחרורי עבדים כשרים שאין ישראל חותם וגרסא זו התוספתא
 שכתבת לפי מה שפיר' ראשון אע"פ שאין הלשון דומה למה שכתב בגמרא'
 ורש"י ז"ל מתק' והנה דבריו מפורשים שפירשו' : והא בעינן כתב
 שיכול להדייק וליכא . ק"ל מבדי רבא כמאן אמר לשמעיה בר' ר'א
 דאמר עידי מסירה דר' אמיר בשטר' לא מיחייב כלל עד דאיכא סהדי
 דקיימיהו אחפי' ור' אלעזר לא בעי כתב שאינו יכול להדייק שרבי שטינו
 אין כותבין לא על הכיור המתוק ולא על הדפתרא וכתמי' מכשירין ואמר'
 מאן כותבי' ר"א היא ואיכא לתיפר' דהכא פריך אליבא דר"א תלמידו של
 ח"י דאמר לא הכשיר ר' אלעזר אלא בגיטין אבל בשטר' לא משום דלרואי'

קיימי וחיישינן דלמא הוסיביה תמיה ויפריה אבל בגיטין שאין יכול
 להדייק ליכא לתומם לחלושי שיעדי מסירי מכירין ועוד אי עתיד לפר'
 זה כפ' המביא תניין וכפ' גמרא דמכילתא כס"ד : והא בעינן נריך
 שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה . פי' לאו למימרא דבגיטין
 ושטרות העולין בערכאות דאמרן דכשרים לא בעינא אלא משום דקשה
 א"ה מתעבדי נמי קס"ד דהכא בדלא מהדר עסקינן ומ"ה לא טריף
 מתעבדי ולהכי חקשי' והא אפילו לבני חרו נמי בעינן שיחזור מעניינו
 של שטר בשיטה אחרונה ופריך בדאחד ופריך ח' אפילו מתעבדי לית
 ליה קלא . ויש לפרש דבגיטין לא בעינן שיחזור ומתירין אותה בעידי
 מסירה כדאמרי' באריך פירקי' לקמן שאפילו על החרס ועל הכיור המתוק
 שיכולין להדייק כשר בעידי מסירה לחלתי' והכא נמי לאמר עסקינן
 ומיהו בעידי חתמה נריך לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה בגיטי
 נשים ויש אומרים שסומכין על מה שכותבין בו בשיטה אחרונה וכן די
 יהוי ליכא מלאי ספר מרכיני ואגרת שפוקין וגט פטורין וי"ח סהדי נריך
 הדבר לחומרן כדאמרין בפ' המגרש לר' יהודה וי"ח שאין נריך להחזיר
 ענינו של שטר כלל בגיטי נשים סהדי כותבין בו כדת משה וישראל וכתמי'
 ללמוד בשיטה אחרונה כלל אפילו מגיטי נשים וי"ח סהדי הרשב"ג ז"ל
 שריר וקיים קאי ומקום שכתבו שריר וקיים כתי' אין למידון משיטה
 אחרונה משום דהא שטר דאין כותב בו שריר וקיים כשר הוא ומחשיב
 שמה בלא שריר וקיים חתמו וכו' הוא וי"ח שיטה אחרונה וכתב כה שריר
 וקיים לפי שלא תקנו חכמי' שריר וקיים במקומה ומה שאמרנו שהיו כותבין
 בו מושל עם משה בנט מהנה היה להם ואפילו בנט ממון ואע"פ כן אין
 ללמוד בשיטה אחרונה כלל אפילו מגיטי נשים וי"ח סהדי הרשב"ג ז"ל
 אבל במקו' שכתבו בו שריר וקיים י"ח שלמדים בכל השטרות ואינו עיקר
 וכפ' הראוי לו אחריו אם יאריך הקב"ה ימי ורואי' כל סופרי הדיינין
 כותבין זה כדת משה וישראל בכל בשיטה אחרונה שאין הדבר נריך ללמוד
 ממנו והיו יודע שכל הגיטין והשטרות שיש עליהם עידי חתמה ישראל
 אם לא החזיר מענינו של שטר בשיטה אחרונה אין הסבר נפסל אלא שאין
 למידון משיטה אחרונה לפי שאין לחוש ליוק' יותר מאותה שיטה שאין
 העדים מרחיקין מן הכתב לא יותר משיטה אחת אבל בשטרות שאין שם
 עידי חתמה אם לא החזיר מענינו של שטר בשיטה אחרונה וגרסה כסוף
 השטר פסול ואם כותב בו משם למטה כלום חוששין לומר דוייפו . וכבר
 כתבתי שכל זה לדעת ר"א אבל לר' יוחנן אפילו שטר שיכול להדייק ואפי'
 בשאר שטרות מכשיר ר' אלעזר בעידי מסירה וכיון דסגויין כר' אלעזר
 הלכתא כותיה והכי פסק ר"ה ז"ל ולא כן כתב ר"ח ז"ל : **בעא** מיניה
 ר"ל מר"י עדים החתומין על הגט ושמותיהן בשמות הבוים מהו וכו' וי"ח
 מהו לחוש שמה כותים הם או ז"ל לוקום ולום הכשרנו ומשום דאפי' כותים
 נמי כשרים בעידי מסירה ואמתי' כר"ם אליבא דר"ע וכ"כ כ"ע ובאלו
 יש לחוש שמה בהדיוט נעשו ואפילו בעידי מסירה נמי פסולין לר"ם ורבנן
 כדפרישית לעיל ולפי' אינו מחזור ועוד פסול' וחספשו ואין הכשרנו סתם
 בעידי מסירה וי"ח לא בא לדייטו לא לוקום ולום הכשרנו משום דכתיבי
 ישראל טובא דמסקי' ההוא שמה ואומרים שישראל הם וכשרים בלא עדי'
 אחרים וי"ח כגון שהיו יודע שהם ישראל וכך שאל מי חיישינן שאם חתם
 מכשיר אתי למימר גיטי נשים שחותמיה' כותים כשרים בלא עידי מסיר'
 או לא ח"ל לא הכשרנו אלא לוקום ולום וגרסי' הכי דוקא לוקום ולום
 דלא שכיחי בישראל דמסקי' בשמייהו כלומר ולא אתו למישרינהו אלא
 בידוע אבל שמתא' אחריו דכתיבי כהו ישראל לא שם איה מתיר בידוע
 יתירו מן הספק וי"ע ול"כ כלשון דראשון ור' יוחנן קל הוא שהקל בשאינו
 יודע והכשירן בעידי' סירה ושמות מזהקין וכן אמר ליה לא בא מעשה
 בדייני בשאלתך ולא הורינו בהאי לקולא לתלות אותן בישראל אלא בשמות
 מוכהקים שהכשרנו דכדי הוא ר"ם לסמוך עליו בספק כותים אבל בנט
 הפסול לכותים לר"ה לא סמכנו על הספק לומר ישראל הם ולשון הגמרא'
 עולה ויה עס התי' הוה :

דף י"ב ע"ב בפרות פחות משנה פרוטה . פי' רש"י ז"ל
 דלא חילי' הקדש אפחות מש"ס .
 ואק"ל והא אמרינן במס' מעילה נרף את התעילה לזמן מרוב' ולאו מילתא
 היא דהתם כשחל הקדש אשה פרוטה ואלב פחות פחות מש"ס . ומיהו
 לא מחזור דא"כ לייתי התם ככ"ת שש פרוטות הן וליחשוב הא אלא הכי
 קאמר האי גברא מעשה עבדי הקדש ואין פחות משנה פרוטה מעשה
 ידיו אבל אם היה אותו ממון כתיב והקדישו אפילו אפחות משנה פרוטה
 נמי חילי' :

דף י"ג ע"א לעולם צדקה ליה לר"ת ז"ל למה לי
 מעמד שלשמן מיוק משום דמנהו לקי'
 דברי המת דהא אפילו בברי' נמי אמרינן רבי כדאמרין לקמן ואומר
 ר"ת ז"ל שלא אמרו מנהו לקיים דברי המת אלא בדבר שאינו מתח ידיו
 של תמימים ומסר לשניה כגון אומר לשניה הולך מנה לפלוני או תן וכגון
 משלים מעמיו לבתו וכגון שתן סקל לבני בשנת שנתם ככתיב לחוטרי' של
 ונוכל לומר כך וכך עשה מתן כההיא אמרו מנהו לקיים כדאיתא בתוספתא
 בתבואה

הרשי גיטין להרמב"ן ול פרק המביא קמא

אלה מנהו זו ומסרה חף לבד לכוף עליה

ע"כ אמר רבא מסתברא מילתא דרב כפקדון . אי דק"ל

פקדון למה לי במעמד שלשון ליתא כל האומר תנו

כאומר וכו דמי ונתיב כרשות הלה המפקדון אלנו כיון שקבל עליו מוכר

קנה לוקח . ומתקן דמעמד שלשון אי"פ שלא קבל עליו נפקד קנה הלה

ואי"פ שאומר לא אתן . ורואים לדבריו כפי דעתו מת"ש רבא פכתח"ח

במעמד שלשון אי שפח לי לא חתימה חלמה אי חתי חפילו בעל כרחיה .

ולא מסתבר לי מדאמר רב חשי בההיא הגהה דקא משתביא ליה ומגושה

ישינה למלוה חדשה גמר ומשעבד נפשיה והאי טעמא לא סיד לא כמודה

ומקבל עליו ליתן ואי"פ דחסיקא דהילכתא בלא טעמא ה"ח מיהו ודאי

לאפלוגי במילתא דרב ורב אי קים לי' שפיר טפי מינן בתכסו' דהמח"ח

אי בעינן למימר כהכיין אי לא . ולישנא דהמרינן נעשה כמאן . והא

דאמרינן בכתבא אי שפח לי לא חתימה משום דאי חתי פסיפא ליה ומילתא

ושוד דמילי דהוה עבד קאמר ואמאי ליתול כיון דלא הוה מקבל עליה .

וי"א משום דאמר תנולו כלאו כאומר וכו דמו אלא כמוביא מתנה מחמת ידו

והיינו דלא אוקי למתני' משום דאמר תנו וכאומר וכו ורואים לדבר כפי

כוונתם מדאמר כפ"ק דמגיטין (ד"ג) ווא"ת משגיטו דאמר תנה לי ולא

אמר וכה לי ולא נראה כפי דעתו דשאיני התם כדיון דמילתא ביד מוג'א

כאמן הוא לומר לא תכובני לזכות . אלא ליתן ט"ס בחשית נתינה והוא

כאמן כזה כמו שא"א לאמן לומר אני וכויתו בה תחלה כדליתיהר התם וכל

לעולם כל האומר תנו כאומר וכו דמי ווא"ת מ"ת קסיו ח"ל לרבה ל"ביה

דבר לית ליה כל האומר תנו כאומר וכו דמי ושו"ד דהכי קני אי"פ שיקני

ברשותו של נפקד . כגון שהטמין בשדה שאינו שלו או שהפקדון אל החר

ואי"פ כן קנה במעמד שלשון האומר וישנן בעולם אבל בהגוה שאינה

בעולם לא קנה . נעשה כאומר לו בשעת מתן מעות וכו' . והאמר

רב חשי בהאי הגהה דקא משתביא ליה וכו' . ומתני למה לי מעמד ג'

מכיון דאמר מלוה תנהו לפלוני ואמר הלה אין משתעבד ליה בהאי הגהה

או משום דנעשה כמי שאומר לו כן בשעת מתן מעות ווא"ל במעמד ד' דכסיפ'

ליה מילתא לנותן למיחדד ביה סמכא דעתיה דהאי וגמר ומשעבד נפשיה

אבל שלא בפניו מומר אחר השתא הדר ביה ולא גמר ומשעבד ובשעת

הלוואה נמי ה"ק משתעבדנא לך ולכל מאן דקים לי ביה דאתי מחמתך

ומשעבד דלא תיחדד ביה וכו' . נתיב למהי טעמא מדעתיה דמי דאי לאו

הכי לא משעבד אלא למאן דקני בקנין ודאי דמקרי אתי מחמתיה מן

הדיון ואפילו אמר ליה הכי כפי' אלא לדעתיה וקא מתנו . וליב דלדיון

מינה דאי"פ דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחרו ומחלו מחול אי

אקנייה ניהליה במעמד ג' קנה ואינו יכול למחול דהתם טעמא מלי משו'

דלא קני ליה מדאורייתא כדפרי"ט ו"ל אבל הכא בעיקר שעבדא

משעת הלוואה נשתעבד לו ואין זה עיקר לפי שיש לומר כהאי געטוהלא

מדיון תורה הוא אלא מתיקון חכמים דליכא הוא דלמדינא ואמרו כיון

דמעמד ג' אקני ליה סמכא דעתיהו ואתי מחמתך קרינא ביה אי"פ דלא

אקני לי' מתם בדברי הקנא דכל מוכר שטר חובו לחבירו נתיב מחמתו

הוא ולא משתעבד ליה עד דאקני ליה מתם ואי"פ יכול למחול ח"כ

לחתימר הכי הוה חקן לא ק"ל באמת' וליכא למימר אינו קים ליה בדרך

כדאמרינן לגי' דמתיל מילתא אחריתי היא ולא יאירינן בה השתא ולא

מסקינן ליה דאפטי' כלל וליכא למיחש להאי דיוקא כלל וכפר' מי שמת

אשר הדבר אם גמר עלי השם . ומיהו שמעין מהא דאמרינן דהיא

דאמר ליה כפי' בשעת מתן מעות משתעבדנא לך לדידך ולכל מאן דאתי

מחמתך משתעבד לכל מאן דאתי מחמתיה . ואי וכן או יחיה במתנה וחרו

ונתולו אינו מחול דהא משתעב' ליה ולכל מאן דאתי מחמתיה כך שמעתי

בשם הראב"ד ו"ל וכך מלמתי בספר שטור סופרים ואם כדבריהם

לאמימר לא משכחת להו לדשמואל דמחילה דהא בשע' הלוואה הוא שנעשית

כמו שאמר ליה משתעבדנא לך ולכל מאן דאתי מחמתך ומאן דקנה מיני'

ככפי' או כמסירה או כבאב ודאי אתי מחמתיה הוא ולא יח' יכול למחול

וכי מפני שקנה לו במעמד ג' הוא . שנעשה למפרע כתי ש"ל כך' אלא

לאמימר בכל הלוואה קאמר דנעשה כמשעבד לו ולכל מאן דאתי מחמתיה

וא"ל לעולם לא משכחת דנתול' וקסא דשמואל דשמואל . ושוד שמעתי

מיאין רואים סמוגיא דנטיס אחוין (ד"ג) מלא שובר בומן שיהא מודה

יחידר לבעל והאינא כה לוחש לקטגויה ומפרקי' אחר רבא ש"מ איתא

לדשמואל ואמאי לוחש דלמא משתעבדנא לך ולכל מאן דאתי מחמתך

אמר לה ולא מני מחיל דהא בשאין שטר בטובה ויולא מתחת ידה מוקי לה

דכה והא מילתא סיכחא היא והוא לן למיחש וכיון דנפל שובר אחרעי ליה

אלא ש"מ ליכא תקנתא דלא למחול :

דף י"ד ע"א א"ס כ"ן

קנין כשטות הוא וקנין כשטות חחר .

כתב ר' ינחנ"ל כתבו רבותא כהך

עובדא כבי הוא דליכא כהדי דקמיוון עבדי חובבנא וככא הוה חובבנא

ואשתכח דטעמא הוא ח"כ דקא מודו ליה חבריה דהכיין הוא חובבנא דאר

לא תימא הכי כל שטררא דעלמ' נמי ימא דטעמא הוה וקשי לן ולתימניה

מגן

במאות אבל כפאיו מוכר לא ועוד היה מקשה להביא ראיה לדבריו אלו

כסא דאמרינן מתנת ש"מ במקפת עמי' קנין איתא ליתא מלוה לקיים

דברי המת וכתה דל' משום מלוה אם רנו שלא לקיים אין כופין אוחן

הא אמרינן לקמן כפ' השולח שפחתי עשתי לי קורת רוח יעשה לה קורת

רוח כופין את היורשים משום דמלוה לקיים דברי המת אלא ש"מ שאין

אומרים מלוה לקיים אלא במוכר מתנתו לשליח ואק"ל ח"כ אמאי כופין

את היורשים לעשות לפסחה קורת רוח ח"ל התם כיון שאמר כך וכו

בהשמים ובמוכר מתנתו לשליח דמו כ"ו בכזר"ת ו"ל בספר הישר ואפס'

לפרש דמשום מלוה לקיים דברי המת אין כופין אוחן שהרי אמר' מלוה

על היחומים לפרוש חובת אביהם . והדבר ידוע שאין כופין אוחן וכדפי'

ד"ס ו"ל כפ' מי שהיה נשוי אבל שאני שפחה שכיון שאמר יעשה לה קוד'

רוח נעשה כמפקדן שפחתו ויולא לחרות וזר"ך גט שחרור ולי למו מלוה

לקיים דברי המת אינו אלא כמאשה בה אבל מכיון שאמר לכפוי שלא

לשמשעבד בה ומלוה לקיים דבריו מדעת גמורה אחר ונעשה כמפקדנה

ולפיכך כופין אוחן לכחוח לה גט ולדברי כה"ג ולר"ס ו"ל שפירושו קורת

דאי אחרת לא מנינא למעבד הך עבידתא דקסי' לא כייפינן לה למת זה

דומה לאומר תן מנה לפלוני וכתן שליח שאין היורשים יכולים להוציא

גידו מאחר שזכה חף הוא וזכה בעמלה על פיו וכל זה אינו מתחורר . אבל

העיקר שפראה לי בדבריהם הללו שש"מ שמה שליח או שמה לידשוי עשו

כך וכך מכבי' ומת מלוה לקיים דבריו כפי מנפי שהוא אומר תן מנה זה

בהולך מנה לפלוני שנתנו לקיים דברי המת מפני שהוא אומר תן מנה זה

לפלוני או מנה סתם וזהו משלים מעותיו לבתו וזהו דין אומר תנו שקל

לכני שבכת שהוא הפוה לנו לעשו' ומפני זה אמרו עשו לה קורת רוח כופין

את היורשים ונשוי לה קורת רוח אבל האומר עתן מנה לפלוני במתנה

אין אומרים מלוה לקיים דברי המת שהוא לא גוה לנו ליתן אלא הוא נותן

מתנה אם קנה מן הדיון קנה ואם לא קנה אין מלוה לקיי' מה שאמר ופסא

אחרו ומתנת ש"מ במקפת בעינן קנין . ודאמרינן לקמן הכ"ע בפלוגתא

ד"ח ורבנן דמשמע דבנתנו הוא ואי"פ כן אמר ר' יאודה הכהני דמלוה

לקיים דברי המת ודאי הכי הוא דכל שאמר תנו או הולך יש בלשון הזה

לשון נואה או מתנה כדאמרינן התם עד שיאמר תנו ביה או לפלוני וידור

בו תנו דקא זה לפלוני ויאכל פירותיו דהויא מתנה אבל כל שאמר יטול

ויקנה ויחוק ויזכה וכל לשון מתנה שאין בו לשון נואה לבנים אין אומרי'

בו מלוה לקיים וא"ת הא מתני' תנו קאמר ולוקמה משום מלוה לקיים זו

אינה שאלה שאם ליורשים כוח ליתן חפילו כבטר שחרור יתנו לאחר מיתה

אלא ודאי מתני' כשאמר לעדים היו עלי עדים ותנו מנה לפלוני שאני חיוב

לו שהוא במוכר דבריו לפדים ואינו מלוה אותם לקיים דבריו אבל כוח

ליורשים ליתן משלהם או שמה שליח לקיים דבריו אומרים מלוה לקיים

דברי המת ואפילו בשחרור מלוה על היחומים לשחרור לעבד . ור"ס

ד"ל בעמידה אליכא דמאן דלית ליה מלוה לקיים . ועוד ראיתי מקשים

בשם ר"ת ו"ל במעשה דליכור גירול דהוה ליה תריסר אלפא וזו בי רבא

אמר הכי קני לנו רב מרי הני וזו וכו' ליתא מלוה לקיים ועל כרחו יש

לו לרבא ליתנם לרב מרי מפני מלוה זו ומשכבם בתירן ספרות רבות

לדרי' אין מלוה לקיים דברי המת אלא ליורשיו וה"ל למקבלים מתנתו

שיש להם נעשות כשלו כמו שמתנה להם כענין עשו לה קורת רוח ותנו שקל

מנותו אבל רבא כוונ' דאסור מן ההפקדן ובה כהם מה מלוה היא זו לקיי'

דברי המת בכספים אחרים . ומלמתי בירושלמי האומר עבדי עשיתי כן

מדיון הרי הוא וזכה ר' חייא בשם ר' יוחנן וכולן בשטר יעשה כן חורין

ר' אומר וכה וחכמים אומרים לא וכה תנו שטר שחרור זה לעבדי ומת

ר' אומר לא וכה ורובים אומרים וכה כופין את היורשים לקיים דברי

המת ח"ר ועירא בסתם חלוקים מהנן קיימין אם באומר שחררו אפילו

ד' מודה אם באומר כתבו ותנו אפילו רבנן מודו אלא מהנן קיימין כאומר

אמר ר' אומר תנו כאומר כתבו ותנו ורבנן אנוה' האומ' תנו כאומ' שחררו

פי' ה' למת שכוונתו ליורשים שחררו אפי' ר' מודה שבכופין את היורשים

לשחרר מפני שנתנו לבתו מכה מתנתו וכתה בהם אסור להן לעבור על

מחמתו מפני שנתנו לקיים דברי המת ובאומר לעדים כתבו ותנו דהיינו

מחמתו כשהוא משחררו אפילו רבנן מודו שאין כופין ואין אומרים מלוה

לקיים וכו' מלחר שהוא לא נוח ליורשים לעשות כן ובתדרו דבריו .

ואוב מלמתי כתוב במ' ככ"ב באומר נתתי שדה פלוני לפלוני נתתיה לו

נתונה תהא שלו והרי היא שלו לא אחר כלום יטול פלוני בככס ויקנה

בככס ויחלוק פלוני בככס ויזכה פלוני בככס' הרי זה מתנה נתתן לו ר'

אומר וכה וחכמים אומרים לא וכה וכופין את היורשים לקיים דברי המת

פי' ר"ח וכה שהוא באומר הריני נותן שדה פלוני לפלוני וכולם בשטר

עכ"פ אלא וכה ואין זה אלא כמלוה שנתתן לו אבל הוא אינה נותנה לו

ככסו ואי"פ כן מלוה לקיים דבריו למדתו מכאן שאי"פ שאינו מוטיא

שדהו מחמת ידו כיון שאמר נתתן מלוה לקיים דברי המת וכופין פנתנה

זו את היורשים ואפילו כשאר דברים חוץ מן השחרור של עבדים ולא כמו

שפייגו ספורים לדמות מלוה זו למלוה על היחומים לפרוש חובת אביהם

